

Αλφα

ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ

ΣΑΒΒΑΤΟ 3 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1998 • ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΝΑΡΧΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ • ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 45 • ΕΤΟΣ 2ο • ΤΕΥΧΟΣ 115(β) • ΔΡΑΧΜΕΣ 200

Σφαγή στο Chenalho της Chiapas

Ενάντια στην Ανθρωπότητα και για το Νεοφιλελευθερισμό

- Χρονικό των γεγονότων

Σελ. 3

- Η κατάσταση πολιορκίας στην Chiapas και η στρατηγική της εξόντωσης

Σελ. 4

- Ανακοίνωση του EZLN στις 26/12

Σελ. 5

Παγκόσμια Ημέρα Διαμαρτυρίας

Αθήνα

Κάλεσμα διαμαρτυρίας και αλληλεγγύης.

Στο Μεξικό το κράτος, ο στρατός, οι παραστρατιωτικοί σφάζουν εξεγερμένους ιθαγενείς. Να καταγγείλουμε ενεργητικά τη σφαγή του Chenalho. Να συμπαρασταθούμε στους εξεγερμένους ιθαγενείς του Μεξικού, στους Ζαπατίστας. Να πάρουμε μέρος στη συγκέντρωση-πορεία της 13ης Γενάρη, Παγκόσμια Μέρα Διαμαρτυρίας, στις 6 μ.μ. στην Πλατεία Κάνιγγος.

• Αλληλεγγύη
στους Ζαπατίστας

Θεσσαλονίκη

Την ίδια μέρα η Επιτροπή Αλληλεγγύης στον Αγώνα των Ζαπατίστας καλεί σε συγκέντρωση-πορεία στις 6 μ.μ., στην Καμάρα.

Το Αλφα διοργανώνει

Εκδήλωση Αντιπληροφόρησης με προβολή βίντεο ντοκουμέντων

- μαρτυρίες των εκτοπισμένων του Chenalho στα τέλη του Νοέμβρη
- η κινητοποίηση των ζαπατίστας ενάντια στην εγκατάσταση νέου στρατοπέδου στο San Cayetano στα τέλη του Αυγούστου 1997
- οι δολοφονίες, ο εκτοπισμός και η επιστροφή των εξεγερμένων της κοινότητας San Pedro την άνοιξη του 1997

Θεσσαλονίκη: Παρασκευή 9 Γενάρη, στις 8 μ.μ, στο Αυτοδιαχειριζόμενο Κοινωνικό Κέντρο «Ναυτίλος», Πατριάρχου Ιωακείμ 13.

Αθήνα: Δευτέρα 12 Γενάρη, στις 6 μ.μ, στην Αίθουσα Εκδηλώσεων της Α.Σ.Ο.Ε.Ε.

Το υλικό που θα προβληθεί είναι υποτιτλισμένο και διαρκεί περίπου 2 ώρες.

**Τετάρτη, 23.20,
Fontainebleau, Dammari-
les-Lys. Δολοφονία πρώτη**

«Έπρεπε να πάμε στο Nemours, σε ένα φίλο. Με τον Khader, προσπαθήσαμε να βρούμε κάποιον που έχει άδεια οδήγησης. Δεν τον βρήκαμε. Ο Khader είπε: «Δεν πειράζει, πάμε πρώτα να βρούμε βενζίνη». Φύγαμε με το Golf», λέει ο Djamel Bouchareb, 19 ετών, συνοδηγός του αυτοκινήτου, από το νοσοκομείο όπου νοσηλεύεται. Στο Dammari, βλέπουν το πρώτο αυτοκίνητο της αστυνομίας. Η καταδίωξη αρχίζει. Αλλάζουν κατεύθυνση πιστεύοντας ότι θα σταματήσουν να τους κυνηγάνε. «Ο Khader άρχισε να τρέχει όλο και πιο γρήγορα», αλλά το αμάξι είναι ακόμα πίσω τους. Παρακάτω, δεύτερο αυτοκίνητο της αστυνομίας. Ο αστυνομικός τους σημαδεύει, αλλά δεν πυροβολεί. Τώρα τους ακολουθούν δύο αυτοκίνητα. «Δεν ξέραμε πια τι να κάνουμε, είχαμε πανικοβληθεί». Το Golf τρέχει με 140-150, μέχρι που φτάνει στο Fontenebleau. «Το φανάρι ήταν κόκκινο, αυτοκίνητα και φορτηγά ήταν σταματημένα. Αριστερά, ένα αυτοκίνητο με σειρήνα και ένα ασθενοφόρο που ερχόταν από την άλλη κατεύθυνση. Προσπαθήσαμε να περάσουμε πάνω από το διάζωμα στα δεξιά. Ο Khader φρέναρε, το αυτοκίνητο έκανε μια επιτόπια στροφή και σταματήσαμε. Η πόρτα μου άνοιξε και δυο άντρες με τράβηξαν έξω. Αναγνώρισα τον έναν που ήταν επιθεωρητής στο Dammari, ένας ψηλός με γυαλιά. Ήταν τέσσερις ή πέντε. Μού 'δωσαν γροθιές και κλοτσιές, κοπάνησαν το κεφάλι μου στο πεζοδρόμιο. Κάποιος είπε: «Bouchareb, πάλι εσύ!». Τότε, νομίζω, ότι άκουσα έναν πυροβολισμό. Μετά με πήγαν στη ΖΧ, με χειροπέδες. Ένας γιατρός ήρθε και ανάγκασε τους αστυνομικούς να με πάνε στο νοσοκομείο».

Η σφαίρα βρήκε το 16χρονο Khader στο κεφάλι. Ο θάνατος ήταν ακαριαίος. Σύμφωνα με την έκδοχή της αστυνομίας, οι αστυνομικοί που πυροβόλησαν βρίσκονταν «σε νόμιμη άμυνα», γιατί το αυτοκίνητο πήγαινε καταπάνω τους. Ο εισαγγελέας είπε ότι η μαρτυρία του Djamel δεν έρχεται σε αντίθεση με αυτή των αστυνομικών και άσκησε δίωξη κατ' αγνώστων για «χτυπήματα και τραύματα με όπλο που επέφεραν το θάνατο χωρίς να υπάρχει τέτοια πρόθεση».

Ο θάνατος του Khader ανακοινώθηκε την Πέμπτη το βράδυ από τα Μ.Μ.Ε..

Ακολούθησαν συγκρούσεις στο Dammari-les-Lys, όπου ζούσε, που συνεχίστηκαν τις επόμενες μέρες και εντάθηκαν μετά την ανακοίνωση της απόφασης του εισαγγελέα, την Κυριακή. Μόνο την πρώτη μέρα κήκαν τρία αυτοκίνητα, ένα πυροσβεστικό όχημα, ενώ η φωτιά που μπήκε στο Κοινωνικό Κέντρο Κοινωνικής Δράσης έσβησε μετά από παρέμβαση πυροσβεστών.

«JUSQU' ICI TOUT VA BIEN...»

ή δύο (ακόμα) δολοφονίες στα γαλλικά προάστια

**Πέμπτη, 21.40, Duchere,
9ο διαμέρισμα της Λυόν.
Δολοφονία δεύτερη**

Τρία άτομα κλέβουν το σκύλο ενός περαστικού. Οι αστυνομικοί που έχουν υπηρεσία στην περιοχή φτάνουν και ανακρίνουν τον Alain και τον Daniel Pappalardo, που είναι μεθυσμένοι, γι' αυτό το περιστατικό. Ο Fabrice Fernandez, ετεροθαλής αδερφός τους, που βρίσκεται στο διαμέρισμα της θείας του και παίζει χαρτιά, κατεβαίνει να τους βοηθήσει. «Τα τρία άτομα, που ήταν εμφανώς μεθυσμένα, επιτέθηκαν λεκτικά στους αστυνομικούς. Ο ένας απ' αυτούς μάλιστα είχε στρέψει το πιστόλι του προς αυτούς (το όπλο ανήκε στον Daniel). Κατά τη διάρκεια της ανάκρισης ρίφθηκαν πέτρες πάνω στα αυτοκίνητα της αστυνομίας», δήλωσε ο εισαγγελέας Christian Hassenfratz, χωρίς να παραλείψει να αναφέρει ότι οι τρεις είχαν «απασχολήσει» την αστυνομία στο παρελθόν. «Όταν κατέβηκε, οι αστυνομικοί ήταν ήδη εκεί και είχαν κατασχέσει το πιστόλι», λέει η Francine Pognat, μητέρα του F. Fernandez, δεν ήταν οπλισμένος, «ωστόσο συνελήφθη, παρά το γεγονός ότι δεν είχε κάνει τίποτα». Τα τρία αδέρφια οδηγούνται χωριστά στο τμήμα. Ο Jean Carvalho και ένας άλλος αστυνομικός βάζουν το F. Fernandez, που του έχουν ήδη φορέσει χειροπέδες, στο γραφείο του αξιωματικού υπηρεσίας. Ο εισαγγελέας Christian Hassenfratz, λέει ότι εκεί «η ατμόσφαιρα ήταν τεταμένη». Πέντε με έξι αστυνομικοί είναι όρθιοι κι ο F. Fernandez, που είχε πει μερικές μπύρες πριν τη σύλληψή του, καθισμένος μπροστά σ' ένα γραφείο. Μετά από ένα σύντομο έντονο διάλογο ανάμεσά τους, ο J. Carvalho, γυρίζει προς το τραπέζι πάνω στο οποίο ήταν το πιστόλι του Daniel, το παίρνει, σημαδεύει το F. Fernandez (σε απόσταση 60 εκατοστών από το κεφάλι του, σύμφωνα με ένα μάρτυρα) και πυροβολεί. Η σφαίρα βρίσκει τον 24χρονο F. Fernandez στο στήθος. Ο θάνατος ήταν ακαριαίος.

Ο εισαγγελέας, υιοθετώντας την έκδοχή του αστυνομικού, δήλωσε ότι «ο αστυνομικός επιδείκνυε το όπλο (πιστόλι με ασφάλεια) στην κατεύθυνση του θύματος, χωρίς πρόθεση να τον δολοφονήσει, αφού πίστευε ότι είχε προηγουμένως ασφαλιστεί από κάποιο συνάδελφό του». Ο ίδιος ισχυρίζεται ότι η σφαίρα έφυγε μόνη της από το πιστόλι. Δύο ειδικοί που έχουν αναλάβει τις βαλλιστικές έρευνες λένε πως αυτός ο τύπος όπλου, επειδή έχει ασφάλεια, δεν είναι δυνατό να εκपुरσκορηθεί έτσι. Πρέπει ή να χτυπηθεί δυνατά, ή να πιεστεί η σκανδάλη. Ο J. Carvalho πίεσε τη σκανδάλη.

Όπως αποκαλύφθηκε, ο 40χρονος αστυνομικός, είχε κι αυτός στο παρελθόν «απασχολήσει» την αστυνομία. Οι άλλοι αστυνομικοί του διαμερίσματος -ας σημειωθεί ότι κανένα από τα αστυνομικά συνδικάτα δεν έσπευσε να τον υποστηρίξει- τον χαρακτηρίζουν «προβληματικό». Από μετάθεση σε μετάθεση, από παράπτωμα σε παράπτωμα, του είχαν ήδη επιβληθεί ποινές παλιότερα. Την πρώτη φορά, για παραποίηση υπηρεσιακών εγγράφων, δηλαδή, για πώληση πλαστών αστυνομικών εγγράφων που η τιμή τους έφτασε συνολικά τα 5.000-8.000 φράγκα, τη δεύτερη, για σωματικές βλάβες και ανυπακοή προς ανώτερους του αστυνομικούς, είχε παυθεί από τα καθήκοντά του για 18 μήνες συνολικά. Επέστρεψε στην υπηρεσία του ενώ, όπως αναφέρουν αστυνομικές πηγές -που μιλάνε για σκάνδαλο-, έπασχε από βαριά ψυχολογικά προβλήματα που οφειλονταν σε μια χρόνια νευρωσική κατάθλιψη. Το τρίτο «λάθος» του ήταν η δολοφονία του F. Fernandez. Αμέσως τέθηκε σε διαθεσιμότητα από τον υπουργό Εσωτερικών για «έκδηλο λάθος υπηρεσίας». Άλλωστε, θεωρείται ήδη μεγάλο λάθος η παραβίαση, από τον ίδιο ή από άλλους, της διαδικασίας ασφάλισης του όπλου που κατασχέθηκε. «Αμέλησαν» να ξαναβάλουν την ασφάλεια στο πιστόλι, όπως υποστηρίζουν κάποιοι, αν και οι ίδιες

πηγές λένε ότι η ασφάλεια είχε «κολλήσει». Και στις δύο περιπτώσεις, «είναι εντελώς απαγορευμένο το να προτάσσει κανείς ένα όπλο ακόμα κι αν είναι ασφαλισμένο σε έναν κρατούμενο που φοράει χειροπέδες». Η διοικητική έρευνα ανατέθηκε στη γενική επιθεώρηση της εθνικής αστυνομίας. Εντωμεταξύ, άρχισε και δικαστική έρευνα. Το Σάββατο το βράδυ, ο ανακριτής Patrick Lifschutz, σε αντίθεση με τους δικαστικούς που προηγούμενα είχαν μιλήσει για «ηθελμένες βιαιότητες που επέφεραν το θάνατο χωρίς να υπάρχει τέτοια πρόθεση», άσκησε δίωξη εναντίον του για «δολοφονία από πρόθεση» και διέταξε την προσωρινή κράτηση του στις φυλακές της Villefranche-sur-Saone, 30 χλμ. έξω από τη Λυόν. Αν η κατηγορία αυτή δεν πέσει, η ποινή που επισείει είναι τριάντα χρόνια κάθειρξης. Στο υπουργείο Εσωτερικών επισημαίνουν ότι είναι πολύ σπάνιο να κατηγορηθεί κάποιος αστυνομικός για δολοφονία από πρόθεση.

Μόλις έγινε γνωστή η δολοφονία του F. Fernandez, άρχισαν συγκρούσεις στην περιοχή όπου ζούσε και μεγάλωνε πέντε παιδιά, τρία απ' τα οποία ήταν δικά του και όπου διαμένει και η οικογένεια του J. Carvalho. Την Παρασκευή και το Σάββατο κήκαν γύρω στα είκοσι αυτοκίνητα, δύο φορτηγά, κ.α.. Το Σάββατο κήκαν άλλα οχτώ αυτοκίνητα. Έγιναν αρκετές προσαγωγές ατόμων στο τμήμα, κάποιοι αφέθηκαν ελεύθεροι, άλλοι παρέμεναν υπό κράτηση την Κυριακή, ενώ τα CRS βρίσκονταν ακόμα στην περιοχή και κυρίως στη συνοικία όπου συνελήφθη ο F. Fernandez, το λεγόμενο «Σικάγο». Το Σαββατοκύριακο επίσης, οχτώ αυτοκίνητα κήκαν στη Νάντη.

«Οι μπάτσοι θέλουν πόλεμο, θα τον έχουν». Αυτό έλεγαν κάποια παιδιά στη La Duchere. Η οργή στράφηκε και εναντίον του σοσιαλιστή δημάρχου του 9ου διαμερίσματος Gerard Collomb. «Gerard, θέλουμε το τομάρι σου», φώναζαν οι νέοι κι εκείνος προσπαθούσε να τους καθησυχάσει. Έμεινε στην περιοχή όλο το Σαββατοκύριακο, επισκέφτηκε τους γονείς και τη σύντροφο του F. Fernandez και δήλωσε: «Στη La Duchere υπάρχουν προβλήματα, όπως και σε άλλες περιοχές, όχι περισσότερα. Ζητήσαμε από τους κοινωνικούς λειτουργούς και τις οργανώσεις να κινητοποιηθούν. Έχουμε επαφή με τους νέους, κάνουμε προσπάθειες για να γίνουν όλα στα πλαίσια της τάξης».

Πολλοί μίλησαν για τις δυσκολίες στα προάστια των γαλλικών πόλεων. Οικονομικά και κοινωνικά

προβλήματα, βία, παραβατικότητα. Η καθημερινή πραγματικότητα δεν ευνοεί την ένταξη των νέων (κυρίως μεταναστών δεύτερης γενιάς) η οποία φαίνεται να είναι και το πρόβλημα. Ο υπουργός Εσωτερικών δήλωσε: «Το μέλλον αυτών των νέων είναι να είναι Γάλλοι όπως οι υπόλοιποι». Ένας νεαρός αφρικανικής καταγωγής είπε για το F. Fernandez ότι ήταν πολύ ευγενικός, «λίγο ιδιαίτερος. Ζούσε πέρα από τις νόρμες, δεν ήταν κοινωνικά ενταγμένος. Είχε ωστόσο, προσπαθήσει να ενταχθεί, θα μπορούσε να είχε βρει δουλειά, αν υπήρχαν δουλειές, αλλά δεν υπήρχουν».

Παράγοντες και συνδικαλιστές της αστυνομίας, μίλησαν για σοβαρότατο επαγγελματικό λάθος («τα όπλα δεν είναι παιχνίδια», «πρέπει να ασφαρίζονται μόλις κατάσχονται»), για λυπηρά γεγονότα, για τον κοινωνικό αποκλεισμό στα προάστια, για προβλήματα στην εκπαίδευση των αστυνομικών. Τοποθετούνται, λένε, πολύ γρήγορα σε ευαίσθητες περιοχές των οποίων τους κώδικες δε γνωρίζουν, δεν κάνουν εκπαίδευση αρκετά συχνά στη χρήση των όπλων, εκπαιδεύονται μόνο σε σταθερούς στόχους, κ.λπ.. Ωστόσο, το πρόβλημα δε φαίνεται να είναι η αστοχία... Απ' ό,τι φαίνεται οι σφαίρες βρίσκουν το στόχο τους... Το πρόβλημα είναι ότι κάποιοι πυροβολούν. Και μάλιστα κατευθείαν στο κεφάλι. Άλλωστε, άντρες των BAC (Brigades Anticriminalite, πρόκειται για τμήμα των Ειδικών Δυνάμεων), που εκπαιδεύονται περισσότερο από τους υπόλοιπους αστυνομικούς, ήταν που καταδίωξαν το αυτοκίνητο που οδηγούσε ο Khader στο Dammari και που τελικά τον δολοφόνησαν στο Fontenebleau. Το πρόβλημα με αυτούς είναι η συμπεριφορά τους, όπως επισημαίνει ο Olivier Bertrand, δημοσιογράφος της Liberation, αφού δυο μέρες μετά το γεγονός, ενώ οι γονείς είχαν καταφέρει να ηρεμήσουν τα πράγματα, η οικογένεια του Kahder προσπαθούσε να αποτρέψει τους πιο ανήσυχους νέους -γύρω στα είκοσι άτομα- και ένα μέρος της δύναμης των CRS βρίσκονταν πενήντα μέτρα πιο κάτω, ένας αστυνομικός με πολιτικά αποφάσισε να προκαλέσει. Πλησίασε τους νέους και τους είπε: «Ελάτε, είμαι μόνος μου». Μια αλγερινή μητέρα του απάντησε: «Σταματήστε να έρχεστε και να μας προκαλείτε μέσα στο σπίτι μας». Ο αστυνομικός απάντησε: «Εγώ είμαι στο σπίτι μου. Όχι εσείς».

(Τα στοιχεία που αναφέρονται παραπάνω είναι από τη «L' Humanite», 20/12/97, τη «Le Figaro», 22/12/97 και τη «Liberation», 22/12/97).

Μαρλέν Λογοθέτη

Ένα ακόμη επεισόδιο της διεθνούς του θανάτου...

Κοινότητα Acteal, δήμος Chenalho, πολιτεία Chiapas, Μεξικό, Δευτέρα 22 Δεκέμβρη 1997, ώρα 10.30 το πρωί: Στο μεγάλο κυκλικό άνοιγμα του πρόχειρου καταυλισμού βρίσκονται συγκεντρωμένοι αρκετοί από τους 350 περίπου ινδιάνους tzotziles που έχουν καταφύγει εδώ, κυνηγημένοι από τις κοινότητές τους. Οι περισσότεροι είναι μέλη της οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών Las Abejas και συμπαθούντες του EZLN. Με μια αιφνιδιαστική «κυκλωτική» κίνηση 70 περίπου παραστρατιωτικοί -μερικοί με καλυμένα τα πρόσωπα και άλλοι όχι- και με όπλα μεγάλης ισχύος τούς εγκλωβίζουν και αρχίζουν να τους πυροβολούν πισώπλατα. Οι πρώτοι νεκροί πέφτουν επί τόπου. Οι υπόλοιποι τρέχουν προς την απότομη όχθη του ποταμού και σχεδόν τσακίζονται. Οι παραστρατιωτικοί εξακολουθούν να πυροβολούν από το ύψωμα, αλλά δεν τους ακολουθούν. Τους αρκεί να αποτελειώσουν με όπλα και ματσέτες όσους έχουν βρει προστασία σε μια μικρή σπηλιά και να σπείρουν με ακρωτηριασμένα πτώματα την κοίτη του ποταμού. Σε μια έγκυο γυναίκα, αφού την έχουν σκοτώσει, ανοίγουν την κοιλιά της με ένα μαχαίρι και βγάζουν το μωρό της. Το σχέδιο της σφαγής έχει ολοκληρωθεί: 9 άντρες, 21 γυναίκες και 15 παιδιά (το ένα μόλις λίγων μηνών). Αυτή τη φορά ο θάνατος στην Chiapas «έκλεισε» στο νούμερο 45.

«Το ξέραμε από χτες πως θα μας επιτεθούν αλλά δεν το πιστεύαμε. Τους γνωρίζουμε. Είναι PRIístas. Αλλά εμείς δεν είχαμε με τι να υπερασπιστούμε τον εαυτό μας», λέει ο Manuel, επιζών της δολοφονίας, ενώ ο Juan συμπληρώνει: «Στις 21 Δεκέμβρη στις δέκα το βράδυ, έντεκα PRIístas της κοινότητας Los Chorrros έφτασαν στο Quexitic για να πάρουν μέρος σε μια συνάντηση με PRIístas των κοινοτήτων La Esperanza και Άνω Acteal. Εκεί σχεδίασαν την επίθεση». Λίγες μέρες μετά έγινε γνωστό πως οι παραστρατιωτικοί χρησιμοποίησαν φορητά του δήμου του Chenalho,

με τη βοήθεια του PRIístas δήμαρχου Jacinto Arias Cruz. Όλα ήταν καλά οργανωμένα. Μερικές ώρες πριν τη σφαγή είχε κλαπεί ο ραδιόμεταδότης του μεξικάνικου Ερυθρού Σταυρού με αποτέλεσμα η παροχή πρώτων βοηθειών να είναι αδύνατη, ενώ ακόμη και μετά την άφιξη της δύναμης της Δημόσιας Ασφάλειας, οι παραστρατιωτικοί συνέχιζαν να πυροβολούν και επιτέθηκαν σε ασθενοφόρο που κατευθυνόταν προς το χώρο της σφαγής.

Διακόσια μόλις μέτρα απείχαν από την κοινότητα Acteal τα ειδικά στρατιωτικοποιημένα σώματα της Δημόσιας Ασφάλειας που έβλεπαν τα φορητά με τους παραστρατιωτικούς να περνούν από μπροστά

τους και άκουγαν επί ώρες τους πυροβολισμούς. Επενέβησαν επτά ώρες μετά το τέλος της μαζικής σφαγής μαζί με αξιωματούχους της πολιτειακής κυβέρνησης προκειμένου να «εκκαθαρίσουν» το χώρο και να υποβαθμίσουν το μέγεθος της φρίκης. Μια μέρα μετά οι επιζώντες βρήκαν τα σπύτια τους κατεστραμένα και λεηλατημένα. Αυτό δεν ήταν έργο των παραστρατιωτικών. Αυτοί συνηθίζουν να τα καίνε. Ήταν έργο των αστυνομικών.

Μετά τη διεθνή κατακραυγή από τον ΟΗΕ, τη Διεθνή Αμνηστία, κυβερνήσεις, ανεξάρτητες οργανώσεις και κινήσεις αλληλεγγύης από ολόκληρο τον κόσμο η μεξικάνικη κυβέρνηση αναγκάστηκε να κάνει συλλήψεις. Ο PRIístas πρόεδρος και ο επίτροπος του δήμου του Chenalho και άλλοι 40 περίπου ινδιάνοι βρίσκονται αυτή τη στιγμή κατηγορούμενοι στη φυλακή του Cerro Hueco. Οι περισσότεροι αναγνωρίστηκαν από τους ίδιους τους επιζώντες της σφαγής.

Ο πρόεδρος της ομοσπονδιακής κυβέρνησης Ernesto Zedillo ανέβλεπε το χριστουγεννιάτικο μήνυμά του για να «καταγγείλει» το «βίαιο και απαράδεκτο έγκλημα» και να υποσχεθεί την τιμωρία των υπευθύνων. Η Γενική Διοίκηση του EZLN σε ανακοίνωση της 23ης Δεκέμβρη αναφέρει πως «ο Zedillo έχει ήδη περάσει στην ιστορία ως δολοφόνος ινδιάνων. Η ατιμωρησία είναι εγγυημένη γιατί αυτοί που ερευνούν το έγκλημα είναι οι ίδιοι που το σχεδίασαν».

Την ίδια στιγμή πάνω από 3.500 εκτοπισμένοι στην κοινότητα X'Cumumal αργοπεθαίνουν από την πείνα και τις αρρώστειες, περικυκλωμένοι από τους παραστρατιωτικούς και τη Δημόσια Ασφάλεια.

CHENALHO

Σύντομο Χρονικό της βίας των τελευταίων μηνών

Σεπτέμβρης 1997

17: 60 οικογένειες της κοινότητας Los Chorrros τρέπονται σε φυγή προς την κοινότητα Naranjatic όταν ο τοπικός εκπρόσωπος του PRI αναγγέλει πως θα επιτεθεί για να ξεριζώσει το αυτόνομο συμβούλιο του Polho και απαιτεί βοήθεια για την αγορά όπλων. Οι PRIístas συλλαμβάνουν επτά άτομα και καίνε 17 σπύτια.

25: Κατά τη διάρκεια μιας διαδήλωσης του αυτόνομου συμβουλίου για την επιστροφή αυτών των εκτοπισμένων, οι ζαπατίστας κρατούν για δύο ώρες έναν άντρα που είχε κρύψει ένα mauser, ενδεχομένως για να πυροβολήσει ενάντια στη διαδήλωση.

Οκτώβρης

1: Ο πρόεδρος Zedillo επισκέπτεται το San Cristobal de las Casas και συναντιέται με τις αρχές των Los Altos. Οι PRIístas του Chenalho απαιτούν ένα διάταγμα που θα νομιμοποιεί τους πολίτες να έχουν όπλα στα σπύτια τους.

2: Στην κοινότητα Las Limas Chitamucum δολοφονούνται έξι μέλη μιας οικογένειας, μεταξύ των οποίων ένα κοριτσάκι, από κουκουλοφόρους.

4: Πρώτη επίθεση των παραστρατιωτικών στις κοινότητες Los Chorrros και La Esperanza. Τρέπονται σε φυγή 52 οικογένειες, των οποίων έχουν καεί τα σπύτια.

15: Δολοφονούνται δύο αγρότες στην κοινότητα Tzanabolom και τραυματίζονται τρεις. Τρέπονται σε φυγή 475 άνθρωποι. Τα σπύτια, τα ζώα και οι σοδειές λεηλατούνται.

23: Ομάδα κουκουλοφόρων που επιβαίνουν σε φορητό που φθάνει στην κοινότητα Las Laminas από το δήμο του San Pedro Chenalho πυροβολεί με αποτέλεσμα να τραπούν σε φυγή 130 άτομα.

25: Συγκρούσεις στην κοινότητα Majomut με 12 PRIístas τραυματίες.

27: Νέα επίθεση κουκουλοφόρων με βαρύ οπλισμό στην κοινότητα Chimix. Καταστρέφουν σπύτια των ζαπατίστας και πυροβολούν στον αέρα. Την επομένη επιστρέφουν και απωθούνται με αποτέλεσμα ένα νεκρό και δύο τραυματίες. Την ίδια μέρα στην κοινότητα Kanolal καίνε σπύτια των ζαπατίστας που τρέπονται σε φυγή.

Νοέμβρης

10: Επίθεση των PRIístas στην κοινότητα Vibeljoj. 18 οικογένειες τρέπονται σε φυγή ενώ λεηλατούνται τα υπάρχοντά τους.

14: Δολοφονείται ο δάσκαλος Mariano Arias Perez, μέλος του PRI, κοντά στο δήμο του San Andres, ο οποίος είχε εκφράσει δημόσια τη διαφωνία του με τις ενέργειες του κόμματός του στο Chenalho. Δύο μέρες μετά, κατά τη διάρκεια της ταφής του, οι PRIístas πυροβολούν στον αέρα και κατηγορούν τους ζαπατίστας για το έγκλημα. Οι ζαπατίστας καταφεύγουν στην κοινότητα Xoyeb.

17: Επίθεσεις και κλοπές από οπλισμένους PRIístas στην κοινότητα Acteal.

Μετά τις 17 του μηνός γενικεύεται η επίθεση: οικογένειες συμπαθούντες του PRD και του EZLN από δέκα κοινότητες τρέπονται σε φυγή.

18: Δολοφονούνται στην κοινότητα Aurora Chica αρκετοί κάτοικοι της, μεταξύ των οποίων δύο παιδιά. Στο Polho η δύναμη της Δημόσιας Ασφάλειας συλλαμβάνει τρία άτομα.

19: Τρεις αγνοούμενοι στο Polho, μεταξύ των οποίων ένα παιδί εννέα χρονών. Πολλά καμένα σπύτια στην κοινότητα Tzalatucum. 29: Σε συντονισμό με το Κέντρο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Fray Bartolome πολλές μη κυβερνητικές οργανώσεις επισκέπτονται τη Βόρεια Chiapas και το Chenalho. Μόνο κοντά στο Polho ανακαλύπτουν την παρουσία 700 εκτοπισμένων που ζουν μέσα στη βροχή με την προστασία μερικών πλαστικών.

Δεκέμβρης

1: Επίσκεψη Επιτροπής παρατηρητών στην κοινότητα Pechiquil, όπου όπως αποκαλύπτεται στη συνέχεια, βρίσκονται υπό καθεστώς τρόμου πάνω από 70 άτομα. Παραστρατιωτικοί τους απαγορεύουν να βγουν από την κοινότητα, τους απειλούν, τους υποχρεώνουν να μαγειρεύουν γι' αυτούς και να φυλούν σκοπιές για να προλάβουν «επίθεση των ζαπατίστας».

2: Το αυτόνομο συμβούλιο του Polho αποκαλύπτει πως υπάρχει μια τεράστια ομάδα εκτοπισμένων στο βουνό, όχι μακριά από το Shkumunal, μαζί με πολυάριθμους εκτοπισμένους από τις κοινότητες Chimix, Joveltik, Kanonal και Tzanemboolom. Οι εκτοπισμένοι αυτοί δεν έχουν καμία βοήθεια και δε μπορούν να μετακινηθούν για να αναζητήσουν τροφή. Συμφωνία με μαρτυρίες, πρόκειται για περίπου 2.000 άτομα που ζουν κάτω από άθλιες συνθήκες.

11: Καίγεται το σπίτι του συμπαθούντος ζαπατίστα P.P.Cuchio στην κοινότητα Chimix από PRIístas.

13: Καίγονται από PRIístas άλλα δύο σπύτια συμπαθούντων ζαπατίστας, ενώ δέχεται πυροβολισμούς ένα τρίτο στην κοινότητα Polho.

14: Φορητό με μέλη παραστρατιωτικών που μεταφέρει όπλα εντοπίζεται στη διασταύρωση των κοινοτήτων Los Chorrros και Acteal.

16: Στην κοινότητα Las Limas του δήμου του Chenalho πραγματοποιείται συνάντηση μεταξύ του PRIístas Προέδρου του δήμου, του αυτόνομου ζαπατιστικού συμβουλίου του Polho και εκπροσώπων της οργάνωσης πολιτών Las Abejas, του κέντρου των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Fray Bartolome, της πολιτειακής και της ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Ένα μέλος των Las Abejas παίρνει το λόγο: «Στο Acteal καίνε σπύτια».

Έξι μέρες μετά ακολουθεί η σφαγή.

Αλφα

ΕΤΟΣ 3ο ΑΡ. ΦΥΛΟΥ 115

ΕΚΔΟΤΗΣ: "ΑΛΦΑ" Α.Μ.Κ.
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΕΚΔΟΣΗΣ: ΝΙΚΟΣ ΓΑΤΣΗΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΠΑΠΑΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ 45
Τα γραφεία είναι ανοιχτά κάθε Πέμπτη
7.00-10.00μ.μ.

ΤΗΛ. - FAX: (01) 64.58.112
E-mail: alfanarc@compulink.gr
ΓΙΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: Τ.Θ. 31809
Τ.Κ. 100 35
ΑΘΗΝΑ

«Δεν φεύγουμε για να γλυτώσουμε, αλλά για να αντισταθούμε»

Το Γενάρη του 1994 ο δήμος San Pedro Chenalho ήταν 100% PRIista. Μετά την εξέγερση του EZLN όμως, οι άντρες και οι γυναίκες tzotziles, χωρίς φωνή μέχρι τότε, άρχισαν να μαθαίνουν τον αγώνα των ζαπατίστας για δικαιοσύνη, υγεία, εκπαίδευση, δημοκρατία, γη, ελευθερία... Σιγά-σιγά έγιναν συμπαθούντες ζαπατίστας και δημιούργησαν βάσεις στήριξης του EZLN. Φαίνεται πως τώρα έχει έρθει η ώρα της πμωρίας. Έχει έρθει η ώρα να ανταλλάξουν τις ψήφους τους με νεκρούς.

Η περιοχή του Chenalho, όπως άλλωστε και όλη η Chiapas βρίσκεται κάτω από τον ολοκληρωτικό έλεγχο του ομοσπονδιακού στρατού και της αστυνομίας. Η κατάσταση μέγιστης επιφυλακής που έχει κηρυχθεί μεταφράζεται στην άφιξη πέντε χιλιάδων επιπλέον στρατιωτών που έρχονται να προστεθούν στους ήδη υπάρχοντες 60000. Μόνο τα τελευταία δύο χρόνια έχουν αυξηθεί κατά 140% οι σταθμοί ελέγχου της πολιτείας με 136 στρατιωτικές εγκαταστάσεις, 40 της Δημόσιας Ασφάλειας, 20 της υπηρεσίας Μετανάστευσης, 10 της ομοσπονδιακής δικαστικής αστυνομίας και 3 των ειδικών σωμάτων. Από την άλλη πλευρά, όπως αναφέρει το πρακτορείο Nuevo Amanacer Press, πάνω από 3.500 μεξικάνοι στρατιώτες θα εκπαιδευτούν σε ειδικές μονάδες των Ηνωμένων Πο-

στην πλειοψηφία τους μέλη του PRD και συμπαθούντες ζαπατίστας, ενώ πάνω από 500 είναι οι βίαιοι θάνατοι που οφείλονται σε πολιτικούς λόγους. Μόνο στο δήμο του Chenalho, στην κοινότητα Polho βρίσκονται συγκεντρωμένοι πάνω από 8000 ινδιάνοι tzotziles, βάσεις στήριξης του EZLN και μέλη της οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών, Las Abejas. Περικυκλωμένοι από τον ομοσπονδιακό στρατό, τις αστυνομικές δυνάμεις, τους παραστρατιωτικούς, τη βροχή, το κρύο, την πείνα και τις αρρώστιες, αλλά οργισμένοι και μαχητικοί.

«Δε φεύγουμε για να σωθούμε, αλλά για να αντισταθούμε», λέει ο Sextino. Καθημερινά πραγματοποιούν συγκεντρώσεις στο σχολείο, ενώ δεν επέτρεψαν την είσοδο του στρατού και της αστυνομίας στην κοινότητα που μετέφερε «ανθρωπιστική βοήθεια». Την ίδια στάση κράτησαν εκατοντάδες συμπαθούντες του EZLN στο διπλανό δήμο της Tenejapa που αντιστάθηκαν στην εγκατάσταση νέων στρατιωτικών στρατοπέδων. «Είμαστε μέλη ενός ελεύθερου δήμου και δεν θέλουμε να διοικούν άλλοι τη γη μας», έλεγαν στην ανακοίνωσή τους. Αλλά και στον εξεγερμένο δήμο του San Andres αποτράπηκε η παραμονή νέου στρατοπέδου, τέταρτου στην περιοχή.

Από την άλλη πλευρά, δεκάδες οικογένειες εκτοπισμένες από την ίδια τους τη γη, αποφάσισαν να επιστρέψουν την Τετάρτη στον τόπο που συνάντησαν το θάνατο, στην κοινότητα Acteal.

Η στρατηγική της εξόντωσης

Η σφαγή στο Acteal είναι ένα καλά υπολογισμένο χτύπημα της κυβέρνησης στον EZLN. Είναι η αντίδραση και η προειδοποίηση των ομάδων της τοπικής και της κεντρικής εξουσίας προς τους εξεγερμένους ινδιάνους. Αυτό που πραγματικά φοβούνται είναι η εξάπλωση του αυτόνομου ελεύθερου μοντέλου, όχι μόνο στην Chiapas, αλλά και σε άλλους τομείς της μεξικάνικης κοινωνίας. Γι' αυτό προσπαθούν να εξοντώσουν από τα μέσα το σπόρο της αυτονομίας και της εξέγερσης.

Η λογική του πολέμου χαμηλής έντασης, η στρατηγική της εξόντωσης των εξεγερμένων που εφαρμόστηκε το 1995 και το 1996 στη Βόρεια Chiapas, αναπαράγεται εδώ και μερικούς μήνες και στα Ορεινά. (βλέπε σχετικά το κείμενο, Chiapas: Μέρες πολέμου και αντίστασης του φύλλου 112 του Άλφα) Παραστρατιωτικά τάγματα θανάτου δολοφονούν, κλέβουν, καταστρέφουν σπίτια και λεηλατούν τη σοδειά. Η διαρκής αύξηση των ομοσπονδιακών στρατευμάτων στα Ορεινά της Chiapas δεν οφείλεται βέβαια σε κινήσεις του Ζαπατιστικού στρατού -όπως ισχυρίζεται η κυβέρνηση- ο οποίος είναι ανύπαρκτος σ' αυτήν την περιοχή. Οφείλεται στην προσπάθειά της να εγκαταστήσει ένα νέο στρατιωτικό κλοιό γύρω από το ζαπατισμό, να ανακόψει τον πολλαπλασιασμό των ελεύθερων αυτόνομων κοινοτήτων που αποτελούν τον ίδιο κίνδυνο με αυτόν των απελευθερωμένων ζαπατιστικών περιοχών που προκάλεσαν την στρατιωτική επίθεση το Φλεβάρη του 1995.

Η κοινωνική και πολιτική εξάπλωση του EZLN, σε συνδυασμό με το σημαντικό πολιτικό αντίκτυπο της μεγάλης πορείας των 1111 ζαπατίστας προς την πόλη του Μεξικό τον Σεπτέμβρη, προκάλεσε την όξυνση της δεύτερης φάσης του πολέμου: της παραστρατιωτικοποίησης. Εξάλλου, οι παραστρατιω-

κοί διαθέτουν το πλεονέκτημα έναντι του ομοσπονδιακού στρατού ότι δεν έχουν να δώσουν λογαριασμό σε κανέναν για τις δολοφονικές τους πράξεις. Ίσως γι' αυτό να υπήρξε τόσο «εύκολη» γι' αυτούς η σφαγή των 45 εκτοπισμένων tzotziles στο Acteal, που εξουθενωμένοι και αδύναμοι δεν μπόρεσαν να αντισταθούν. Ίσως επειδή να θεωρήσαν πως η γενικευμένη ραθυμία των εορταστικών ημερών θα τους έδινε την ευκαιρία να καλύψουν το έγκλημά τους χωρίς πολλές αντιδράσεις.

Στην άλλη όψη του νομίσματος, στο ρόλο του καλού μπάτσου, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση, αφού πρώτα απέδωσε τη σφαγή σε «ενδοκοινοτικές και ενδοοικογενειακές διαφορές» και στην ύπαρξη αντίπαλων ένοπλων ομάδων, στη συνέχεια απέστειλε στη Γενική Διοίκηση του EZLN σχέδιο τεσσάρων σημείων για την επανέναρχη του διαλόγου του San Andres. Ένα διάλογο, που όσο διαρκούσε, έδινε τη δυνατότητα στη δύναμη της Δημόσιας Ασφάλειας να τρομοκρατεί και να δολοφονεί. Οι πρώτες συμφωνίες για τα δικαιώματα και την Κουλτούρα των ινδιάνων αυτού του διαλόγου, δεν εφαρμόστηκαν ποτέ. Πώς θα μπορούσε άλλωστε αφού αποτελούν ουσιαστικό εμπόδιο στην τεράστια παραγωγική και οικονομικά αναδιάρθρωση που επιχειρείται με την πίεση της βορειοαμερικάνικης κυβέρνησης και των μεγάλων πολυεθνικών εταιρειών. Η συνειδητοποίηση των ινδιάνικων λαών και η αποφασιστικότητά τους να αυτοκαθορίζουν τη ζωή και τη γη τους -την πλούσια σε πετρέλαιο, ουράνιο και ξυλεία- μάλλον δεν διευκολύνουν τα μεγασχέδια της Συμφωνίας Ελεύθερου Εμπορίου με τη Βόρεια Αμερική.

Η σφαγή στο Chenalho ήταν η άμεση από-

ντηση της εξουσίας στην απειλητική διόγκωση της κοινωνικής βάσης του EZLN. Ήταν ένα έγκλημα που είχε προαναγγελθεί και που εντάσσεται στο σχέδιο της φυσικής, οικονομικής και πολιτικής εξόντωσης των ζαπατιστικών κοινοτήτων. Είναι μάλλον βέβαιο πως η κυβέρνηση ελπίζει είτε στην ένοπλη αντίδραση του EZLN -πράγμα που θα της επιτρέψει να τον συντρίψει στρατιωτικά- είτε στην de facto υποταγή του σε έναν άνευ όρων διάλογο. Ωστόσο η τετράχρονη πολιτική πορεία του EZLN καθώς και τα ισχυρά στηρίγματά του στη μεξικάνικη και την παγκόσμια κοινωνία δείχνουν πως θα την δυσκολέψουν σημαντικά.

Ε.Π. Αθήνα

Αδέρφια,

ο EZLN ενημερώνει την εθνική και διεθνή κοινή γνώμη για την εξέλιξη των ερευνών μας σχετικά με τη σφαγή στο Ακτεάλ, στο δήμο Σαν Πέδρο του Τσενάλχο της Τσιάπας:

Πρώτον: Στο Ακτεάλ ζούσαν κάποιες από τις χιλιάδες εκτοπισμένων από άλλες ινδιάνικες κοινότητες του Τσενάλχο. Είχαν καταφύγει εκεί για να προστατευθούν από τις επιθέσεις των παραστρατιωτικών ομάδων που «καταλαμβάνουν εξ εφόδου» τις κοινότητες που δεν είναι με την κυβέρνηση. Όλοι οι πρόσφυγες ήταν ινδιάνοι tzotzil, πολίτες και καθολικοί στο θρήσκευμα. Υπήρχαν ζαπατίστας και άλλοι, μέλη της ανεξάρτητης οργάνωσης «Las Abejas» του Τσενάλχο. Κανείς από τους πρόσφυγες δεν είχε όπλα.

Δεύτερον: Η πλειοψηφία αυτών που επιτέθηκαν ήταν ινδιάνοι tzotzil από διάφορες κοινότητες του Τσενάλχο, καθολικοί στο θρήσκευμα και πρίστες (μέλη του PRI ή του Καρδενιστικού Κόμματος, που είναι το ίδιο). Όλοι οι επιτιθέμενοι είχαν πυροβόλα όπλα. Τα περισσότερα από τα πιο βαριά όπλα ήταν AK-47, διαμετρήματος 7.62x39 ενώ τα μικρότερα ήταν μακρύκανα, 22άρια.

Τρίτον: Λίγο πριν αρχίσει η σφαγή, ινδιάνοι από τις βάσεις στήριξης του EZLN είδαν τα αυτοκίνητα των παραστρατιωτικών, είπαν στους πρόσφυγες στο Ακτεάλ να φύγουν και ειδοποίησαν την CONAI (Εθνική Επιτροπή Μεσολάβησης). Μια ομάδα 15 περίπου ατόμων κατέφεραν να φύγουν, αλλά οι υπόλοιποι είπαν πως δεν μπορούσαν να τους κάνουν κάτι αφού δεν είχαν κάνει τίποτα και προτίμησαν να πάνε να προσευχηθούν. Δέχθηκαν την επίθεση ενώ προσεύχονταν.

Τέταρτον: Το μεσημέρι της 22 Δεκέμβρη, όταν μόλις είχε αρχίσει η σφαγή, ζαπατιστικές βάσεις στήριξης άκουσαν τους πρώτους πυροβολισμούς και επικοινωνήσαν με την CONAI για να την ενημερώσουν γι' αυτά που συνέβαιναν. Η CONAI απάντησε πως θα ενημέρωνε την κυβέρνηση της πολιτείας, όπως κι έγινε. Στις 12 το μεσημέρι η CONAI κατήγγειλε τα γεγονότα στην κυβέρνηση. Στις 7 το απόγευμα ακολούθησε νέα καταγγελία. Η κυβέρνηση απάντησε πως όλα βρίσκονταν υπό έλεγχο.

Πέμπτον: Η παραστρατιωτική συμμορία που πραγματοποίησε τη σφαγή χρησιμοποίησε οχήματα της δημαρχίας του Τσενάλχο που ανήκει στο PRI, καθώς και οχήματα ιδιωτών.

Έκτον: Όλοι οι παραστρατιωτικοί φορούσαν σκουρόχρωμες στολές.

Έβδομον: Τα οχήματα, ο οπλισμός, οι στολές και ο εξοπλισμός των παραστρατιωτι-

λιτειών μεταξύ 1996 και 1999, ενώ από τις αρχές Οκτώβρη πράκτορες του Κέντρου Δημόσιας Ασφάλειας βρίσκονται σε ινδιάνικες κοινότητες των Ορεινών της Chiapas. Είναι χαρακτηριστικό πως στην 60 λεπτών απόσταση μεταξύ της κοινότητας Acteal και της πόλης του San Cristobal παρατηρούνται 67 μονάδες του μεξικάνικου στρατού. Με άλλα λόγια, σε κάθε 20 κατοίκους της Chiapas αντιστοιχεί ένας στρατιώτης. Πρόκειται για στρατηγικά στρατιωτικά σημεία που στόχο έχουν να τρομοκρατήσουν και να εμποδίσουν την ανάπτυξη των κοινωνικών βάσεων στήριξης του EZLN και να διευκολύνουν το έργο των παραστρατιωτικών.

Οι τελευταίοι, ινδιάνοι και αγρότες στην πλειοψηφία τους, χρηματοδοτούνται και καθοδηγούνται από τους τοπικούς ηγέτες του PRI, ενώ εκπαιδεύονται από μέλη του ομοσπονδιακού στρατού και της αστυνομίας. Η δολοφονική τους δράση έχει τώρα εξαπλωθεί, εκτός από τη Βόρεια Chiapas, και στα Ορεινά. Μετά τη σφαγή στο Acteal κυκλοφορούν διαρκώς φήμες και υπάρχει ο φόβος για νέες επιθέσεις στους δήμους της Tenejapa, της Tila και της Sabaniilla, ενώ στις 30 Δεκέμβρη επιτέθηκαν σε λεωφορεία γάλλων κοντά στο Ocosingo, τους οποίους θεώρησαν διεθνείς παρατηρητές.

Σύμφωνα με την τελευταία αναφορά της Copai (Εθνική Επιτροπή Διαμεσολάβησης) ο αριθμός των εκτοπισμένων στη Βόρεια και την Ορεινή Chiapas έχει φθάσει τους 11443,

Ανακοίνωση του EZLN, Μεξικό, 26 Δεκέμβρη του 1997

κών είχαν αγοραστεί με χρήματα της ομοσπονδιακής κυβέρνησης που συγκεκριμένα προέρχονταν από τη Γραμματεία Κοινωνικής Ανάπτυξης.

Όγδοο: Οι παραστρατιωτικοί εκτέλεσαν τους τραυματίες και άνοιξαν με ματσέτες τις κοιλίες από τις έγκυες γυναίκες.

Ένατο: Όταν τελείωσε η σφαγή, αστυνομικοί της δημόσιας ασφάλειας της Τσιάπας συγκέντρωσαν τα πτώματα και τα «εξαφάνισαν» σε μια σπηλιά και μια χαράδρα.

Μερικά συμπεράσματα από τα προηγούμενα είναι ότι:

1. Δεν ήταν μια θρησκευτική σύγκρουση. Οι δολοφόνοι και τα θύματα ανήκαν στην ίδια θρησκεία.

2. Δεν ήταν μια εθνική σύγκρουση. Οι νεκροί και αυτοί που τους σκότωσαν ήταν ινδιάνοι τζοτζλ.

3. Δεν ήταν σύγκρουση (όπως ισχυρίστηκαν η ομοσπονδιακή και η πολιτειακή κυβέρνηση). Οι νεκροί ήταν άοπλοι, οι επιτιθέμενοι είχαν όπλα μεγάλου διαμετρήματος. Δεν υπήρξε ένοπλη αντιπαράθεση. Ήταν, απλά και καθαρά, μια εκτέλεση.

4. Ο στόχος ήταν να τους σκοτώσουν όλους, να μην μείνουν μάρτυρες, να εξαφανίσουν τα στοιχεία. Τα σχέδια της κυβέρνησης προέβλεπαν το έγκλημα να μην βγει στη δημοσιότητα. Αρχικά αρνήθηκαν πως υπήρξε σφαγή, μετά προσπάθησαν να την υποβαθμίσουν, τώρα προσπαθούν να δημιουργήσουν σύγχυση σχετικά με τα αίτια.

5. Όταν η κυβέρνηση της Τσιάπας απάντησε στην CONAI πως όλα βρίσκονταν υπό έλεγχο, δεν εννοούσε πως θα κατάφερνε να αποτρέψει τη σφαγή αλλά πως ήταν η ίδια που την είχε οργανώσει.

6. Σχετικά με τη χρησιμοποίηση ομοσπονδιακών πόρων για χρηματοδότηση παραστρατιωτικών σχημάτων. Στη σέλβα Λακάντονα, στο βορρά και στα ορεινά της Τσιάπας είναι κάτι γνώριμο στους ομοσπονδιακούς και πολιτειακούς παράγοντες. Από το 1994, η διανομή ομοσπονδιακών οικονομικών πόρων στην Τσιάπας πραγματοποιείται με ένα πολιτικοστρατιωτικό κριτήριο: όσοι είναι διατεθειμένοι να επιτεθούν στις ζαπατίστικες κοινότητες και στους ουδέτερους μπορούν να αποκτήσουν τα χρήματα, με έναν όρο, να πραγματοποιήσουν αυτό που αποκαλούν «βασική προετοιμασία» και να βρίσκονται διαθέσιμοι για την εκπλήρωση των προγραμμάτων της Sedesol (Γραμματεία Κοινωνικής Ανάπτυξης). Δεν πρόκειται απλά για εξαγορά συνειδήσεων, είναι μια πραγματική επιστράτευση για τον πόλεμο της κυβέρνησης ενάντια στους ινδιάνους....με ινδιάνους.

7. Η επίθεση περιελάμβανε τις στρατιωτικές φάσεις της «προ-

σέγγισης», της «απόκτησης επαφής», της «επίθεσης» και της «αξιοποίησης της επιτυχίας» και επιπλέον την «ολοκληρωτική εξόντωση του αντιπάλου». Είναι προφανές πως η ομάδα των επιτιθεμένων είχε δεχθεί στρατιωτική εκπαίδευση ειδικών μονάδων. Τα όπλα τους, ο εξοπλισμός και οι στολές τους είναι χαρακτηριστικά μιας στρατιωτικοποιημένης οργάνωσης και αποδεικνύουν πως ήταν μια ενέργεια συντονισμένη, προετοιμασμένη και διευθυνόμενη από άτομα ή οργανώσεις που δεν συμμετείχαν άμεσα στα γεγονότα.

8. Οι παραστρατιωτικοί αποκτούν τον οπλισμό και τον εξοπλισμό τους με απευθείας εφοδιασμό από αξιωματικούς του ομοσπονδιακού στρατού, δικαστικούς αστυνομικούς και, κύρια, από την αποκαλούμενη «γενική ασφάλεια». Η κυβέρνηση της Τσιάπας, υπεύθυνη για τη «βρώμικη δουλειά» σε αυτή τη στρατηγική του Σεντίγιο, αποκτά τα όπλα από τη μαύρη αγορά που υπάρχει στα διάφορα αστυνομικά σώματα της χώρας. Οι αστυνομικοί και οι στρατιωτικοί υπεξαιρούν τα όπλα που αποκτούν μέσα από κατασχέσεις και τα πουλούν παράνομα σε τσιφλικάδες, μπράβους, κυβερνήτες, δημάρχους και «σημαντικούς ανθρώπους». Είναι για ένα πραγματικό «ξέπλυμα όπλων». Πρόκειται για όπλα «βρώμικα», χρησιμοποιημένα για τη διάπραξη κάποιου εγκλήματος, που «ξεπλένονται» καθώς πουλιούνται στις περιφερειακές και τοπικές εξουσίες.

9. Το αιματηρό τελετουργικό του ξεκοιλιάσματος των νεκρών εγκύων γυναικών και η επίδειξη υπό μορφή τροπαίου του περιεχομένου των σπλάχνων τους αποτελεί τμήμα των «μαθημάτων» που παρέδωσαν στρατιωτικοί από τη Γουατεμάλα (οι λεγόμενοι «kaibil») στους μεξικάνους ομοίους τους μετά τη ζαπατίστικη εξέγερση. Μετά την 1η Γενάρη του 1994 ο στρατός της Γουατεμάλας προσέφερε στο μεξικάνικο «συμβουλές και προετοιμασία» για τον πόλεμο ενάντια στους εξεγερμένους. Μια ομάδα επιλεκτών αξιωματικών παρακολούθησε μαθήματα «kaibil» και από τότε νέες αντίστοιχες ομάδες προετοιμάζονται στη γειτονική χώρα.

10. Τα θύματα δεν επιλέχθηκαν στην τύχη. Ο τόπος, η ημερομηνία και η ώρα του εγκλήματος ήταν προσεκτικά επιλεγμένα ώστε οι παραλήπτες του ματωβαμένου μηνύματος να είναι βέβαιο πως θα λάβουν το μήνυμα και θα το καταλάβουν καλά. Οι παραλήπτες είναι οι εξεγερμένες ινδιάνικες κοινότητες και το μήνυμα είναι πως «τίποτε ανεξάρτητο απ' την κυβέρνηση δεν θα ζήσει».

11. Η μεξικάνικη κυβέρνηση παριστάνει την έκπληκτη από τη σφαγή στο Ακτεάλ. Η τεταμένη κατάσταση που επικρατούσε στο

βορρά και τα ορεινά της Τσιάπας τις βδομάδες πριν από τη σφαγή στο Ακτεάλ ήταν δημόσια γνωστή μέσα από ιδιωτικά τηλεοπτικά κανάλια και εφημερίδες. Η δολοφονία των 45 ινδιάνων είχε προαναγγελθεί.

12. Από την αρχή της επιδείνωσης της κατάστασης στη Τσιάπας (αποτέλεσμα της κυβερνητικής στρατηγικής ενάντια στους εξεγερμένους), η CCRI-CG του EZLN ζήτησε από τις βάσεις στήριξης να αποφεύγουν σε κάθε περίπτωση, ακόμα και με κίνδυνο να χάσουν τα λιγοστά τους υπάρχοντα, τη σύγκρουση με άλλους ινδιάνους. Ήταν για μας ξεκάθαρο πως η κυβέρνηση στόχευε στο να μας μετατρέψει σε εχθρούς και να μας στρέψει ενάντια σε άλλους ινδιάνους. Γι' αυτό δεν απαντούσαμε στις προκλήσεις βία, αλλά καταφεύγαμε στην CONAI (την ύπαρξη της οποίας πολεμά με κάθε μέσο η κυβέρνηση της Τσιάπας) και στον εθνικό και διεθνή τύπο (που η επαγγελματική δημοσιογραφική του δουλειά ενοχλεί ιδιαίτερα την κυβέρνηση).

Καί από τις δύο αυτές οδούς, η κυβέρνηση, τόσο η πολιτειακή όσο και η ομοσπονδιακή, ήξεραν καλά τι συνέβαινε στα ορεινά της Τσιάπας. Επανελημμένα ο τύπος δημοσίευσε στοιχεία ενδεικτικά για γεγονότα και καταστάσεις που τώρα αποκαλύφθηκαν ξεκάθαρα στη σφαγή του Ακτεάλ. Σε αυτά τα δημοσιεύματα η τοπική κυβέρνηση απαντούσε με πληρωμένες καταχωρήσεις, επίσημες διαψεύσεις και εξαγορές δημοσιογράφων. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεν έκανε ούτε καν αυτό. Ακολουθούσε την πολιτική «αν δεν μιλάω για ένα πρόβλημα τότε αυτό δεν υπάρχει».

Η CONAI, ενώ δεχόταν επιθέσεις κάθε τύπου, συνεχώς ενημέρωνε την κυβέρνηση της Τσιάπας και τη γραμματεία της ομοσπονδιακής κυβέρνησης για όλα τα περιστατικά τα οποία, τώρα το γνωρίζουμε, κατέληξαν στη σφαγή στο Ακτεάλ.

13. Είναι αναμφισβήτητο πως η γραμματεία της κυβέρνησης γνώριζε τις απειλές ενάντια στους ινδιάνους πληθυσμούς των ορεινών της Τσιάπας. Ορισμένες εφημερίδες πανεθνικής κυκλοφορίας δημοσίευαν επί μήνες πληροφορίες που τώρα αποτελούν ιστορικό τμήμα των όσων προηγήθηκαν του χειρότερου εγκλήματος των τελευταίων 29 χρόνων στο Μεξικό. Ένα ιδιωτικό τηλεοπτικό κανάλι είχε παρουσιάσει σε ένα πρόγραμμά του ένα αντικειμενικό ντοκουμέντο για τις συνθήκες ζωής, τους διωγμούς και τις απειλές ενάντια στους ινδιάνους του Τσεναλχό. Όλοι όσοι μιλούσαν στην εκπομπή, κατήγγειλαν την παρουσία και τη δράση λευκών φρουρών. Δεν υπάρχει αμφιβολία πως στη γραμματεία της κυβέρνησης διαβάζουν εφημερίδες και είναι βέβαιο πως είδαν τη συγκεκριμέ-

νη εκπομπή. Η απόδειξη είναι πως διαμαρτυρήθηκαν για το «μεροληπτικό και ακραίο» ύφος της εκπομπής και εμπόδισαν την αναμετάδοσή της. Ορισμένοι και ορισμένες από τους ινδιάνους που μιλούσαν σε εκείνη τη «μεροληπτική και ακραία εκπομπή» είναι τώρα νεκροί, δολοφονημένοι από εκείνους που, όπως η γραμματεία της κυβέρνησης, διαμαρτύρονταν για τις άδικες κατηγορίες της εκπομπής.

14. Οι αρχές δεν μπορούν να κατηγορηθούν για αμέλεια σχετικά με τη σφαγή στο Ακτεάλ, ακριβώς γιατί είχαν προετοιμάσει πολύ καλά την «επιχείρηση». Η αμέλεια βρίσκεται στο ότι δεν ήξεραν ή δεν μπόρεσαν να την ολοκληρώσουν με διακριτικότητα. Ξέχασαν πως μετά το Γενάρη του 1994 το ινδιάνικο αίμα κοστίζει και τα μέσα ενημέρωσης έβγαλαν στο φως αυτά που προσπάθησαν να κρύψουν σε μια σπηλιά και μια χαράδρα.

15. Οι υπηρεσίες πληροφοριών του EZLN από τα μέσα του Νοέμβρη του 1997 είχαν επισημάνει φήμες ανάμεσα στους παραστρατιωτικούς για κάτι που προετοιμαζόταν. Στις αρχές του Δεκέμβρη μιλούσαν για μια επικείμενη παραστρατιωτική επίθεση. Πιστεύαμε πως αυτό το «κάτι» σχετιζόταν με την επίσκεψη του αποστολικού επισκόπου στην Τσιάπας και σε αυτό οφείλεται η σχετική ανακοίνωσή μας για μια πιθανή ενέργεια ενάντια στον Justo Mullor. Κάναμε λάθος, τα θύματα για μια ακόμα φορά προέρχονταν από χαμηλά. Τώρα το ξέρουμε.

16. Σύμφωνα με όλα τα στοιχεία, το έγκλημα στο Ακτεάλ είχε προετοιμαστεί με υπολογισμό, συνειδητά και υπό την καθοδήγηση πολιτειακών κυβερνητικών αρχών και τη συνενοχή διαφόρων κυβερνητικών οργάνων, ανάμεσα στα οποία ξεχωρίζουν η γραμματεία της κυβέρνησης, η γραμματεία κοινωνικής ανάπτυξης και η γραμματεία εθνικής άμυνας, όπως και η εθνική και τοπικές ηγεσίες του PRI.

17. Μετά την αποτυχία της προσπάθειας για να μειωθεί η ινδιάνικη κοινωνική βάση του EZLN, η ομοσπονδιακή και η πολιτειακή κυβέρνηση αποφάσισαν να επιχειρήσουν κάτι που το θεώρησαν πιο απλό: να εξοντώσουν την κοινωνική βάση. Εκτιμώντας πως αν αυτό το επιχειρούσε ευθέως ο ομοσπονδιακός στρατός θα υπήρχε μεγάλο κόστος, κατέφυγαν στις δομές του PRI ώστε κρατώντας τις αποστάσεις να κάνουν αυτό που καλύτερα γνωρίζουν, δηλαδή να κλέψουν και να σκοτώσουν.

18. Ο σημερινός πόλεμος στο Τσεναλχό δεν ξεκίνησε τη δεκαετία του '30 όπως ισχυρίζεται η κυβέρνηση. Ξεκίνησε τον Αύγουστο του 1995, όταν η ομοσπονδιακή και η πολιτειακή κυβέρνηση αποφάσισαν να θέσουν σε εφαρμογή

τη σημερινή αντιζαπατιστική στρατηγική τους. Προηγουμένως, ενάμιση και πλέον χρόνο από το Γενάρη του 1994, υπήρχε ειρηνική συνύπαρξη ανάμεσα στις διαφορετικές πολιτικές ομάδες. Ακόμα και πριν από μερικούς μήνες, οι επίσημες αρχές του Τσεναλχό είχαν συμφωνήσει με τους αυτόνομους δήμους αμοιβαίο σεβασμό και ανοχή. Όμως, από «ψηλά» έφτασε η εντολή να τελειώνουν με τους εξεγερμένους...

19. Είναι εντελώς ψευδής ο ελιγμός που πραγματοποιούν οι αρχές λέγοντας πως ερευνούν το έγκλημα. Δεν πρόκειται για μια θρησκευτική σύγκρουση, ούτε για μια ιδεολογική διαμάχη, πολύ λιγότερο ήταν μια σύγκρουση μεταξύ κοινοτήτων. Αυτές οι ιστορίες για τις συμπλοκές στο Τσεναλχό που χρονολογούνται από τη δεκαετία του '30 είναι μια απάτη αυτών που παριστάνουν τους ερευνητές και τους ανθρωπολόγους. Δεν πρόκειται για τη δεκαετία του '30 αλλά για περίπου 30 χρόνια πριν που μια σφαγή ανάλογης έκτασης συγκλόνισε τον κόσμο. Το Τλατελόλκο του 1968 δεν το αδερφώνει με το Ακτεάλ του 1997 μόνο το αίμα που χύθηκε. Και τότε, όπως και τώρα, η κυβέρνηση μιλούσε για διάλογο και ειρήνη με τα χέρια γεμάτα θάνατο.

Αδέρφια:

Η σφαγή στο Ακτεάλ ήταν μια σφαγή που πραγματοποιήθηκε εκ προμελέτης, με προετοιμασία και αιφνιδιαστικά.

Το κίνητρο ήταν πολιτικό, στρατιωτικό, κοινωνικό και οικονομικό. Στόχος είναι η εξόντωση των εξεγερμένων ινδιάνων.

Οι ηθικοί αυτουργοί βρίσκονται πολύ ψηλά, στην ομοσπονδιακή και την πολιτειακή κυβέρνηση. Οι 41 συλληφθέντες είναι δευτερεύοντα εξαρτήματα της σύνθετης και ματωβαμένης μηχανής του πολέμου ενάντια στους ινδιάνικους λαούς του Μεξικού. Η απομάκρυνση αυτών των δευτερευόντων εξαρτημάτων δεν θα επηρεάσει τη λειτουργία της μηχανής. Απλά, θα τους αντικαταστήσουν.

Για να πραγματοποιηθεί αυτή η αντικατάσταση και όχι για να εμποδιστεί ένα νέο Ακτεάλ '97 η ομοσπονδιακή κυβέρνηση στέλνει ξανά χιλιάδες στρατιώτες στα ινδιάνικα εδάφη και εκατομμύρια δολάρια σε πολιτειακές αρχές που έχουν ανακαλύψει πως ο πόλεμος, και ιδιαίτερα ο βρώμικος, είναι ένα επωφελές εμπόριο.

Σε αυτά καταλήξαμε στις έρευνές μας.

Δημοκρατία! Δικαιοσύνη! Ελευθερία!

Παράνομη Επαναστατική Επιτροπή Ινδιάνων-Γενική Διοίκηση του EZLN
Μεξικό, Δεκέμβρης του 1997

Ο Κορνήλιος Καστορι

«Αυτό που μέχρι τώρα ονομάζαμε σοσιαλισμό,

Η ρήξη του Καστοριάδη με τον μαρξισμό είναι σταδιακή. Ξεκινά από την αναγνώριση της διαίρεσης της ρωσικής κοινωνίας σε τάξεις και της ύπαρξης μια καινούριας κυρίαρχης ομάδας της γραφειοκρατίας. Η γένεση της γραφειοκρατίας δεν αποδίδεται στο γεγονός της ανόδου του Στάλιν στην εξουσία, αλλά στην ίδια την πρακτική του μπολσεβίκου κόμματος, το οποίο ιδιοποιήθηκε την πολιτική εξουσία ευνουχίζοντας, χειραγωγώντας και υποδουλώνοντας τα αυτόνομα όργανα των εργαζομένων. Αποκαλύπτεται έτσι ο απατηλός χαρακτήρας του «ιστορικού υλισμού» και της ανάδειξης των παραγωγικών σχέσεων σε καθοριστικό άξονα ανάλυσης. Αποκαλύπτεται επίσης πως το «σοβιετικό» φιάσκο δεν οφείλεται σε κενά του Μαρξ, που οι μαρξιστές οφείλουν να συμπληρώσουν, αλλά στα ίδια τα «θετικά» στοιχεία της θεωρίας του. Ο Καστοριάδης μέμφεται το μαρξισμό: «Για τη λατρεία της καπιταλιστικής ορθολογικότητας, της τεχνικής και της οργάνωσης. Για την πίστη σε νόμους της ιστορίας (που συνεπάγονται το «αναπόφευκτο του σοσιαλισμού»). Για την ομόληξη αντιστοιχία: κατάσταση παραγωγικών δυνάμεων - τάξεις - κόμματα - θεωρία - καθοδήγηση. Για το θέσφατο της ομοιογένειας του «προλεταριάτου» και της προϊούσας ομογενοποίησης της καπιταλιστικής κοινωνίας. Για τον παραμερισμό του αυθεντικού και βαθύτατου πολιτικού προβλήματος, ως προβλήματος της θέσμησης της κοινωνίας, ως προβλήματος της δικαιοσύνης» (2)

Ρήξη με τον τροτσκισμό

«Η ομάδα δεν στάθηκε ικανή ορθά να εκτιμήσει την κατάσταση που δημιουργήθηκε με τη λήξη του πολέμου και ορθά να προσανατολιστεί. Συγκάλεσα μια συνδιάσκεψη. Αλλά και στις συζητήσεις μέσα σ' αυτήν και στις αποφάσεις που πήραμε δεν βλέπαμε την κατάσταση που υπήρχε, αλλά εκείνην που εμείς θέλαμε να υπάρχει. Εξακολουθούσαμε να έχουμε ελπίδες, πιστεύαμε ότι μέσα από το χάος, τα ερείπια και την πείνα θα έκανε την εμφάνισή της η σωτήρια επανάσταση και θα ακουγόταν πάλι η φοβερή για τους εκμεταλλευτές φωνή της. Ο μόνος που δεν ήταν σύμφωνος, που δεν είχε δηλαδή αυταπάτες, ήταν ο Καστοριάδης. Άλλη γενεά και όχι αυτή, μας έλεγε, θα είναι αυτή που θα ξανασηκώσει τη σημαία της Επανάστασης» (3)

Βρισκόμαστε στο καλοκαίρι του 1948. Σε μία συνδιάσκεψη της τροτσκιστικής ομάδας των Στίνα, Ταμτάκου, Βουρσούκη, Αραβαντινού, Ρήγα, Καλλέργη, Καστοριάδη και άλλων, η οποία θαρραλέα αντιπαλεύει την σοβινιστική πολιτική των σταλινικών. Έχουν προηγηθεί, πριν και μετά την κατοχή, τα πογκρόμ του Ε.Α.Μ. και της ΟΠΛΑ εναντίον

διεθνιστών κομμουνιστών, αναρχικών και όσων άλλων αντιπάχθηκαν στις επιλογές του Κ.Κ.Ε. Ο Καστοριάδης έχει ήδη αρχίσει να δημοσιεύει γραπτά του: την άνοιξη του 1944 ανέλαβε τη διεύθυνση του περιοδικού «Αρχείο Κοινωνιολογίας και Ηθικής», η οποία του αφαιρέθηκε στο αμέσως επόμενο τεύχος.

«Στις αρχές του 1945 ο σύντροφος Καστοριάδης και το '46 ο σύντροφος Σταμ. είχαν υποστηρίξει ότι η πολιτική δράση της ομάδας δεν συμβιβάζεται με την τροτσκιστική θεωρία του εκφυλισμένου εργατικού κράτους και ότι πρέπει η ομάδα να εγκαταλείψει αυτή τη θεωρία. Η ομάδα όμως στο σύνολό της κατέληξε σ' αυτή την απόφαση μόνο τον Σεπτέμβριο του 1947 (...) Και το αίσθημα που όλοι τότε δοκιμάσαμε ήταν η αγανάκτηση και η οργή εναντίον του εαυτού μας για την τυφλή εμπιστοσύνη μας στον Τρότσκι» (4)

Η ομάδα του Στίνα αποχώρησε από τον τροτσκισμό το φθινόπωρο του 1947. Η θεωρία του εκφυλισμένου εργατικού κράτους, η οποία αναφέρεται παραπάνω, έχει να κάνει με την πεποίθηση του Τρότσκι ότι η Ρωσία βρισκόταν στο μεταβατικό στάδιο ανάμεσα στον καπιταλισμό και το σοσιαλισμό, έχοντας πετύχει μία σοσιαλιστική υποδομή (με την κρατικοποίηση των μέσων παραγωγής και τη σχεδιοποίηση της οικονομίας) και επιδιώκοντας την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων και την αύξηση του κοινωνικού πλούτου, για να επιτευχθούν οι υλικοί όροι για το σοσιαλισμό. Οι γραφειοκρατικές κάστες των κυβερνώντων κομμουνιστικών κομμάτων κρίνονταν από τον Τρότσκι ως προσωρινή ανωμαλία, που έμελλε αργά ή γρήγορα να εξαλειφθεί. Εξάλλου ήταν απαραίτητο για την πορεία προς το σοσιαλισμό «να επιστρατευθούν οι εργάτες», να επιβληθεί η «καταναγκαστική εργασία» και η «αμείλικτη δικτατορία του Κράτους...», όπως ο ίδιος γράφει στο «Τρομοκρατία και Κομμουνισμός».

Την ρωσική πραγματικότητα ο Καστοριάδης από πολύ νωρίς την είδε πιο κριτικά. Μετά τη φυγή του στη Γαλλία, την εποχή που ο Σαρτρ και ορισμένα άλλα καθάρματα ασκούσαν ήπια κριτική στο σταλι-

νισμό, ο Καστοριάδης δημοσίευσε, το 1949, στην επιθεώρηση «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα», ένα άρθρο για τις «παραγωγικές σχέσεις» στην Ε.Σ.Σ.Δ. Χωρίς να ξεφεύγει από τα μαρξιστικά όρια ανάλυσης (δεχόμενος δηλαδή ότι η εκμετάλλευση ορίζεται πρωταρχικά από το γεγονός ότι μία κοινωνική τάξη έχει στην κατοχή της τα μέσα παραγωγής και οικειοποιείται την υπεραξία της εργασίας των προλετάρων) απέδωσε την ύπαρξη ενός νέου τρόπου εκμετάλλευσης στη Ρωσία, παρά την απουσία του ανταγωνιστικού στοιχείου που προσδίδει στον καπιταλισμό η ατομική ιδιοκτησία στα μέσα παραγωγής. Παρατηρώντας μάλιστα ότι το 1936 η σχέση ανάμεσα στον ανώτατο και τον κατώτατο μισθό στη Ρωσία ήταν 1 προς 250, πράγμα που είναι ένδειξη και σύμπτωμα ταξικής διάρθρωσης, «ο Καστοριάδης κατέληγε στο συ-

ν την ταξική πάλη και προετοιμάζει την κατάρρευση του. Στην πραγματικότητα η αύξηση των μισθών και η ταξική πάλη αλληλοκαθορίζονται. Η παραδοσιακή άποψη «μηχανιστική και αντικειμενιστική, αφαιρεί από την ιστορία τη δράση των ανθρώπων και των τάξεων για να τα αντικαταστήσει με μια «αντικειμενική δυναμική» και με «φυσικούς νόμους» και δημιουργεί από την προλεταριακή επανάσταση ένα ανακλαστικό εξέγερσης κατά της πείνας απ' όπου δε βλέπουμε πώς θα μπορούσε ποτέ μια σοσιαλιστική κοινωνία να είναι το αποτέλεσμα». (6) Η άποψη αυτή συνδέεται με τη θεμελίωση μιας γραφειοκρατικής πολιτικής και είναι ξένη προς το επαναστατικό πρόταγμα, επειδή αρνείται να ερμηνεύσει τα αποτελέσματα της ταξικής πάλης. Η θεμελιακή αντίφαση του καπιταλισμού είναι εντελώς διαφορετικού τύπου. «Η αντίφαση που περιέχεται μέσα στην αλλοτρίωση του εργάτη: η ανάγκη για τον καπιταλισμό να καταντήσουν τους εργάτες απλούς εκτελεστές και η ανικανότητά του να λειτουργήσει αν το πετύχει». (7) Τα συμπεράσματα τα σχετικά με το γραφειοκρατικό χαρακτήρα του ρωσικού καθεστώτος γενικεύτηκαν και θεωρήθηκε πως υπάρχει μία γενική παγκόσμια τάση προς τη γραφειοκρατικοποίηση. Το αποφασιστικό όριο δεν εντοπίζεται πλέον μεταξύ αυτών που κατέχουν τα μέσα παραγωγής και αυτών που δεν τα κατέχουν, αλλά μεταξύ αυτών που διευθύνουν και αυτών που εκτελούν. Και πράγματι, στις δυτικές χώρες γίνεται ολοένα και πιο ορατή η μεταβολή: αποκτά όλο και μεγαλύτερη σημασία η διαχείριση της οικονομίας (πράγμα εντελώς διαφορετικό από την ιδιοκτησία).

Τα μπολσεβίκικα κόμματα είναι εμπνευσμένα καθαρά από το καπιταλιστικό μοντέλο οργάνωσης. Διέπονται από τη διαίρεση ανάμεσα στους διευθύνοντες και τους εκτελεστές. Η ίδια σχέση αναπαράγεται ανάμεσα στο κόμμα και την εργατική τάξη. Το Κόμμα αποφασίζει τότε οι μάζες θα κινητοποιηθούν και οι μάζες οφείλουν να το κάνουν. Και παίρνοντας στα χέρια του τη διεύθυνση της παραγωγής και της οικονομίας, μετατρέπεται σε κράτος - κολλεκτιβιστικό ι-διοκτήτη, θα ξαναγεννήσει μοιραία την εκμετάλλευση και την καταπίεση. Η διαφορά σε σχέση με το σήμερα είναι η εξής: οι κομμουνιστικές οργανώσεις της Δυτικής Ευρώπης, που κατά την ψυχροπολεμική περίοδο δεν ήταν τίποτε άλλο παρά πυρήνες μιας μελλοντικής άρχουσας τάξης, συμβιβάστηκαν αργότερα (με αποκορύφωμα τον Μάη του '68) και περιόρισαν τις γραφειοκρατικές τους βλέψεις στο χειρισμό των διεκδικήσεων των μισθωτών, της βάσης εξ ονόματος της οποίας μιλούσαν.

Ωστόσο, ενώ μέσα στις επιχειρήσεις η ταξική πάλη διεξάγεται, έξω από αυτές επικρατεί η «μαζική ανευθυνότητα», η απουσία πολιτικής

δραστηριότητας, η ιδιωτικοποίηση και η «φιλοσοφία της κατανάλωσης», ή το πολύ-πολύ μια ακρωτηριασμένη και παραμορφωμένη από τις γραφειοκρατικές οργανώσεις αντιπαράθεση. Γι αυτό, το επαναστατικό πρόταγμα αφορά σε μία θεσμική κοινωνικοποίηση σε όλα τα επίπεδα της ζωής. Τα στενά «πολιτικά» και «οικονομικά» ζητήματα και οι μαρξιστικές αφαιρέσεις, δεν πρέπει να συνεχίσουν να μάς εμποδίζουν να αντικρίσουμε και να παλέψουμε όλα τα πραγματικά προβλήματα της καθημερινής ζωής. «Το ουσιαστικό περιεχόμενο του σοσιαλισμού είναι: επανενκατάσταση των ανθρώπων στην κυριαρχία της ίδιας τους της ζωής, μεταμόρφωση της εργασίας από παράλογη ψωμοζήτηση σε ελεύθερη εκτύλιξη των δημιουργικών δυνάμεων των ατόμων και των ομάδων, σύσταση αμέσων ανθρώπων κοινωνιών, ένωση της παιδείας και της ζωής των ανθρώπων» (8)

Από το 1949 ως και το 1965 η ομάδα της επιθεώρησης «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα» συνεχίζει να ασκεί κριτική στον μαρξισμό και να εκφράζει θέσεις οι οποίες πρόκειται να επηρεάσουν πολλούς, πριν, κατά τη διάρκεια, αλλά και μετά το Μάη του '68. Οι βασικότερες από αυτές είναι οι εξής: (α) η έμφαση στον κυρίαρχο καπιταλιστικό διαχωρισμό ανάμεσα σε διευθύνοντες και εκτελεστές, (β) το πρόταγμα των εργατικών συμβουλίων και η λεπτομερής περιγραφή της πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής διοίκησης την οποία αυτά ως κυρίαρχο όργανο θα ασκούν σε μία σοσιαλιστική κοινωνία, (γ) η ιδέα της δημιουργίας μιας επαναστατικής οργάνωσης που θα είναι αντιγραφειοκρατικά δομημένη και δεν θα αναπαράγει στο εσωτερικό της την κυρίαρχη καπιταλιστική διαίρεση. Ο Καστοριάδης επικρίθηκε ιδιαίτερα, μέσα και έξω από την ομάδα του «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα», για τις θέσεις του για τα συμβούλια και την επαναστατική οργάνωση. Ειδικά για το ζήτημα της οργάνωσης, δέχθηκε σφοδρή επίθεση από τον Λεφόρ, μέλος της ομάδας, ο οποίος αρνήθηκε ότι η συνείδηση «μπορεί να ξεκινήσει ή να μεταδοθεί απ' έξω» και είχε την άποψη ότι «είναι αποτέλεσμα της πείρας που έχει αποκτήσει το προλεταριάτο μέσα στην εξέλιξη και τους αγώνες του» (9). Ο Λεφόρ τελικά αποχώρησε από την επιθεώρηση. Επίσης το 1963 μία νέα διαφωνία στους κόλπους του περιοδικού οδήγησε στη δημιουργία της ομάδας «Εργατική Δύναμη», που προπαγάνδιζε μία ακόμη πιο «σκληρή» θέση για την οργάνωση από αυτή του Καστοριάδη.

Για την επιρροή των θέσεων της ομάδας «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα» είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα των καταστασιακών (που ο θεωρητικός τους ορίζοντας ανοίχθηκε, όταν ακολούθησαν τις θέσεις του Ανρί Λεφέβρ για την καθημερινή ζωή), οι οποίοι ασπά-

Ρήξη με το μαρξισμό

Ο ίδιος ο Καστοριάδης εντοπίζει τη ρήξη του με τον μαρξισμό και την έναρξη της ριζικής κριτικής του στην περίοδο ανάμεσα στο 1959 και στο 1963. Το άρθρο του 1959 «Το επαναστατικό κίνημα στο σύγχρονο καπιταλισμό», προκαλεί αντιδράσεις στο εσωτερικό της ομάδας του «Σοσιαλισμός ή Βαρβαρότητα». Με το άρθρο αυτό αρνείται τη μαρξιστική θέση ότι οι αντιφάσεις του καπιταλισμού είναι ουσιαστικά οικονομικού τύπου, ότι δηλαδή το σύστημα, αδυνατώντας να ικανοποιήσει τις οικονομικές διεκδικήσεις των εργατών, οξύνει

άδης και ο μαρξισμός:

θα το λέμε από δω και μπρος αυτόνομη κοινωνία»⁽¹⁾

στηκαν το πρόταγμα των εργατικών συμβουλίων, ευθύς μόλις έκαναν τη στροφή τους σε πιο πολιτικές κατευθύνσεις.

Αυτόνομη κοινωνία

«Στα χρόνια που θα 'ρθουν, όλα τα προβλήματα που έχουν βαρύνουσα σημασία συνοψίζονται σε τούτο: Είστε υπέρ ή κατά της δράσης και του προγράμματος των ούγγρων εργατών;» (10)

Η επανάσταση είναι κάτι σαν υπερθέρμανση και τήξη της κοινωνίας που απελευθερώνει και πολλαπλασιάζει το δημιουργικό δυναμικό της, σπάζει τους επαναλαμβανόμενους κύκλους της κοινωνικής ζωής και ανοίγει ξαφνικά την ιστορία. Νέες μορφές οργάνωσης της συλλογικής ζωής, στη βάση νέων αρχών, ξεπηδούν. Γίνεται μία συνολική ρήξη με τις με τις κατεστημένες κοινωνικές δομές και η «θεωρία» και η κατεστημένη πολιτική «φιλοσοφία» χάνουν κάθε νόημα. «Το επαναστατικό πρόταγμα δεν είναι η συνέχεια μιας σωστής θεωρίας». (11) Μάλλον το αντίθετο συμβαίνει: οι διαδοχικές θεωρίες προσπαθούν να διατυπώσουν αυτό που πραγματικά κάνουν οι εργάτες, οι γυναίκες, οι σπουδαστές, στις επαναστάσεις, στο εργοστάσιο ή στην καθημερινή ζωή. Ο ύστερος Καστοριάδης δεν εξυμνεί το αυθόρμητο, αλλά ούτε αντιτάσσει σε αυτό τη «συνείδηση», την «απόλυτη γνώση» ή την «οργάνωση». Αν κάτι εξαίρει αυτό είναι η αυτοοργάνωση, η αυτοθέσμιση. Τη δράση μιας κοινωνίας της οποίας τα «αποτελέσματα», δηλαδή η κίνησή της προς την αυτονομία, υπερβάλλουν σε σχέση με τις «αιτίες», την εκμετάλλευση ή την καταπίεση: αυτό το αποκαλούν «αυθόρμητο», αλλά αυτό είναι η επανάσταση. Τα συμβούλια του 1956 ήταν σημαντικά γιατί εγκαθίδρυσαν την άμεση δημοκρατία, την αληθινή πολιτική ισότητα, γιατί ρίξωσαν σε συγκεκριμένες συλλογικότητες (όχι μόνο στα εργοστάσια), γιατί απαίτησαν αυτοδιαχείριση και κατάργηση στις νόρμες εργασίας. Η εξουσία των γενικών συνελεύσεων καταργεί τη θεσμοθετημένη διαίρεση σε διευθύνοντες και εκτελεστές και αποδίδει ξανά στη δημοκρατία το νόημά της (που δεν είναι η διαρκής αντιπροσώπευση). Από την άλλη μεριά δεν είναι από μόνη της πανάκεια, αλλά προϋποθέτει την αυτοκινητοποίηση και την αυτοδραστηριότητα όλων. Δεν εγγυάται, αλλά απλώς κάνει δυνατή την ανάπτυξη της αυτόνομης δραστηριότητας, τη στιγμή που οι κατεστημένες πολιτικές μορφές ακυρώνουν κάθε τέτοια δυνατότητα.

Η διάκριση και ο ανταγωνισμός ανάμεσα σε ένα γενικό κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο, από τη μια μεριά, και στο ιδιαίτερο περιβάλλον ομάδων που αναπτύσσουν ειδικές δραστηριότητες, από την άλλη, αποκαλύπτουν σε όλο το μέγεθος της την αλλοτρίωση της ση-

μερινής κοινωνίας. Η υπέρβαση αυτής της αλλοτρίωσης είναι δυνατή μόνο με τη μορφή των συμβουλίων. Άρνηση κάθε νομιμότητας οποιασδήποτε εξουσίας πηγάζει έξω από τα συμβούλια και απόκρουση της διαίρεσης ανάμεσα σε διευθύνοντες και εκτελεστές: αυτά είναι τα χαρακτηριστικά όσων θα μπορούσαν να αποκληθούν «αυτόνομα μαζικά όργανα», αυτά είναι τα συμβούλια.

«Το καίριο πρόβλημα μιας μετεπαναστατικής κοινωνίας δεν είναι το πρόβλημα της «διαχείρισης της παραγωγής», ούτε της οργάνωσης της οικονομίας. Είναι το κυρίως πολιτικό πρόβλημα - αυτό που θα μπορούσαμε να το ονομάσουμε το αρνητικό του προβλήματος του Κράτους: ήτοι η ικανότητα της κοινωνίας να εγκαθιδρύσει και να διατηρήσει την ρητή και συγκεκριμένη ενότητά της χωρίς ένα χωριστό και σχετικά αυτόνομο όργανο - ο μηχανισμός του Κράτους - να έχει αναλάβει αυτό το «καθήκον». Αυτό το πρόβλημα (...) ο κλασικός μαρξισμός και ο ίδιος ο Μαρξ πράγματι το αγνόησαν» (12)

Η αλήθεια είναι ότι μάλλον το εξαφάνισαν θεωρώντας ότι μια 100% προλεταριακή κοινωνία δεν θα το αντιμετωπίσει. Ο Μαρξ αφομοίωσε ό,τι καλύτερο από την ιστορική δημιουργία του εργατικού κινήματος της εποχής του και από το έργο των ουτοπικών σοσιαλιστών. Ωστόσο, στη σκέψη του επικράτησε το ορθολογικό, επιστημονικό και θεωρητικό στοιχείο (η πολιτική οικονομία) σε βάρος του επαναστατικού. Γι' αυτό έψαχνε μια οικουμενική και τελειωμένη εξήγηση της ιστορίας και της κοινωνίας. Ο μαρξισμός ήταν καταστροφικός γιατί ήταν οικονομιστικός και, ως εκ τούτου, αγνόησε το πρόβλημα του κράτους και των κομμάτων, το πολιτικό πρόβλημα. Όμως αυτοί που στα γραπτά τους ταύτιζαν την εξουσία του προλεταριάτου με την εξουσία του κόμματος ήταν ο Λένιν (όχι στο «Κράτος και Επανάσταση», αλλά οπωσδήποτε αργότερα) και ο Τρότσκι.

Ένας ηγέτης, μία γραμμή, ένα κόμμα, μία τάξη: αυτή η γεροντιστική αρρώστια των μαρξιστών μπορεί να στηριχτεί είτε (α) στην πίστη ότι υπάρχει, ή θα υπάρξει, ένα ομογενοποιημένο από την ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων προλεταριάτο, με ενοποιημένη και συνολική συνείδηση, είτε (β) στην υποταγή του ανομοιογενούς προλεταριάτου στο κόμμα-κάτοχο της αλήθειας, οπότε «η θεωρία (...) μπορεί να περάσει πάνω από τα κεφάλια των εμπειρικών εργατών για να συναντήσει την ουσία ενός μεταφυσικού προλεταριάτου». (13)

Για τον ύστερο Καστοριάδη ο ίδιος ο όρος «προλεταριάτο» είναι μία ανεπαρκής σύλληψη. Χειρώνακτες εργάτες, μη χειρώνακτες εργάτες, μισθωτοί, παραγωγοί υπεραξίας; Πώς γίνεται να παίζουν αυτοί οι καθορισμοί τόσο σημαντικό ρόλο, ώστε να αποδώσουμε στους φορείς τους τον τίτλο του «επαναστατικού υποκειμένου»; «Οι πόρνες οι σπιτωμένες από έναν προστάτη ανήκουν στο προλεταριάτο (σύμφωνα με τα κριτήρια του Μαρξ στα GRUNDRISSE: παράγον υπεραξία), αυτές που δουλεύουν για λογαριασμό τους όχι;» (14) Η σκέψη αυτή τα υποτάσσει όλα στις «παραγωγικές σχέσεις» και στις κοινωνικές τάξεις που καθορίζονται από αυτές. Η σκέψη αυτή είναι οικονομιστική.

Ο μαρξισμός ανήκει κι αυτός στη ταυτιστική και συνολιστική λογική, η οποία «ενσαρκώνεται στην ποσοτικοποίηση και οδηγεί στον εκφετιχισμό της αύξησης δι' εαυτήν» (15). Ενάντια στην «ορθολογική κυριαρχία» που αποτελεί την πυρηνική φανταστική σημασία του καπιταλισμού και την οποία επικαλείται και ο μαρξισμός, ο Καστοριάδης προβάλλει το πρόταγμα της ατομικής και κοινωνικής αυτονομίας.

Ο Καστοριάδης αποκαλεί θεσμί-ζον ριζικό φανταστικό τη δύναμη της ανώνυμης κοινωνικής συλλογικότητας που βρίσκεται στη ρίζα της θεσμίζουσας κοινωνικής δημιουργίας. Το πρόγραμμα της ατομικής και κοινωνικής αυτονομίας φιλοδοξεί να διαρρήξει το κλείσιμο, την κυριαρχία του θεσμιζόμενου πάνω στο θεσμίζον. Να σπάσει τη θρησκευτικού και μυθικού τύπου ετερονομία, να καταγγείλει τις θεσμιζόμενες φανταστικές σημασίες, να κάνει να αναγνωριστεί ο ιστορικά «δημιουργούμενος» χαρακτήρας της θέσμησης. Να θέτει η κοινωνία τους θεσμούς της γνωρίζοντας ότι αυτοί είναι δικό της έργο και ότι μπορεί να τους τροποποιεί μέσα από τη συλλογική δημοκρατική απόφαση.

Το αυτόνομο άτομο και η αυτόνομη κοινωνία δεν έχουν νόημα ξεχωρισμένα. «Οι κοινωνίες που δημιουργούν άτομα-σκλάβους (...) δεν τα υποτάσσουν στη «συλλογικότητα-κοινότητα» (...) Τα υποτάσσουν στη δεδομένη θέσμηση της κοινωνίας, κάτι ολωσδιόλου διαφορετικό» (16). Η κοινωνία είναι

πάντοτε σοσιαλιστική-κοινωνική γιατί πάντα τείνει να διατηρηθεί σαν κοινωνία θεσμιζόμενη, να υποτάξει τα πάντα σε ό,τι ήδη έχει κατασκευάσει με σκοπό την προστασία, τη συντήρηση, την αποδοχή και την αναπαραγωγή της. Πράγματι τα άτομα είναι κοινωνικά κατασκευασμένα. Μη κατασκευασμένη στο ανθρώπινο όν. είναι μόνο η ψυχική μονάδα, η οποία ως άλογη, α-νόητη και α-λειτουργική, δεν ανήκει στην κοινωνική ζωή, αλλά στη ζωή, με τη φυσική της έννοια. Όπως φαίνεται από τα παραπάνω η λέξη σοσιαλισμός είναι επικίνδυνα ασαφής: τι θα πει είμαι υπέρ της κοινωνίας, είμαι κοινωνιστής (= σοσιαλιστής), αν, ούτως ή άλλως, είμαι κοινωνικά κατασκευασμένος;

Επίσης ο «σοσιαλισμός» είναι μια λέξη που την έχουν ξεφτίσει. Γι' αυτό μιλάμε πλέον για αυτόνομη κοινωνία, όχι για σοσιαλισμό. Ελευθερία ή αυτόνομη κοινωνία που να δίνει στα άτομα το ευρύτερο δυνατό πεδίο δράσης. Στην οποία κοινωνία η εξουσία ασκείται ενεργά από την κοινότητα. Στην οποία κοινότητα συμμετέχουν ενεργά όλοι στη βάση της ισότητας. Η ισότητα είναι αεχώριστη από την ελευθερία.

Υπάρχουν δύο όψεις της ελευθερίας. Η ελευθερία αφορά τόσο στο πράττειν μόνος όσο και στο πράττειν με άλλους. Υπάρχει η «παθητική» ή «αρνητική», που σημαίνει προστασία της σφαίρας ύπαρξης του ατόμου, αναγνώριση και κατοχύρωση της εξουσίας του αυτόνομου πράττειν. Υπάρχει και η «ενεργητική» ή «θετική» (χωρίς την οποία η πρώτη χάνει κάθε νόημα), η ενεργητική και ίση συμμετοχή σε κάθε κοινωνική εξουσία που αποφασίζει για τις κοινές υποθέσεις. Αυτό το νόημα έχει η κατάργηση της ετερονομίας. Δύο είναι οι νόμοι μιας αυτόνομης κοινωνίας: «όχι εκτέλεση χωρίς ίση συμμετοχή στη λήψη των αποφάσεων - όχι νόμος χωρίς ίση συμμετοχή στο σχηματισμό του νόμου» (17)

Η αγνόηση του πολιτικού προβλήματος από μέρους του Μαρξ ήταν τόσο αφελής, όσο και καταστροφική. Ο διαχωρισμός ανάμεσα στη δικαιοσύνη και στους νόμους είναι ανυπερβλήτος. Ο Μαρξ όμως πίστευε πως στη σοσιαλιστική κοινωνία το άτομο θα απορροφούσε ολοκληρωτικά τη θέσμηση και τους κανόνες. Αλλά μία θέσμηση ολοκληρωτικά εσωτερικευμένη θα ήταν απόλυτη τυραννία, σταμάτημα της ιστορίας (της δημιουργίας).

«Δεν μπορούμε να κρίνουμε και ν' αλλάζουμε τον κανόνα αν «είμαστε» (το μέσα μας) ο κανόνας, αν δεν υφίσταται ο διαχωρισμός, αν δεν διατηρείται μια κάποια εξωτερικότητα, αν ο νόμος δεν μπορεί να τεθεί «απέναντί» μας. Αυτή είναι η ίδια η συνθήκη, αυτό είναι που μας επιτρέπει να αμφισβητήσουμε, να σκεφτούμε πως θα μπορούσαμε να κάνουμε διαφορετικά» (18)

B.E.

Σημειώσεις:

- (1) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Σοσιαλισμός και αυτόνομη κοινωνία» στη μπροσούρα Κορνήλιου Καστοριάδη. Κείμενα (Βασίλης Τομανάς), Θεσσαλονίκη, σελίδα 91
- (2) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Από την Ξύλη στην καουτσουκένια γλώσσα» στο Η γαλλική κοινωνία (μτφ. Μπάμπης Λυκούδης), ύψιλον 1986, σελίδα 230-231
- (3) Άγις Στίνας, Αναμνήσεις, ύψιλον 1985, σελίδα 432
- (4) Άγις Στίνας, Αναμνήσεις, ύψιλον 1985, σελίδα 455
- (5) Vincent Descombes, Το ίδιο και το άλλο (μτφ. Λένα Κασίμη), PRAxis 1984
- (6) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Το επαναστατικό κίνημα στο σύγχρονο καπιταλισμό» στο Σύγχρονος καπιταλισμός και επανάσταση (μτφ. Κώστας Σπαντιδάκης), ύψιλον 1987, σελίδα 178
- (7) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Το επαναστατικό κίνημα στο σύγχρονο καπιταλισμό» στο Σύγχρονος καπιταλισμός και επανάσταση (μτφ. Κώστας Σπαντιδάκης), ύψιλον 1987, σελίδα 179
- (8) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Το επαναστατικό κίνημα στο σύγχρονο καπιταλισμό» στο Σύγχρονος καπιταλισμός και επανάσταση (μτφ. Κώστας Σπαντιδάκης), ύψιλον 1987, σελίδα 277
- (9) Ρισάρ Κομπέν, Η καταγωγή του αριστερισμού, Ελευθέρος Τύπος 1975, σελίδα 108
- (10) Κορνήλιος Καστοριάδης, Ουγκρική Επανάσταση 1956 (μτφ. Μανώλης Λαμπριδής), ύψιλον 1992, σελίδα 15
- (11) Κορνήλιος Καστοριάδης, Ουγκρική Επανάσταση 1956 (μτφ. Μανώλης Λαμπριδής), ύψιλον 1992, σελίδα 27
- (12) Κορνήλιος Καστοριάδης, Ουγκρική Επανάσταση 1956 (μτφ. Μανώλης Λαμπριδής), ύψιλον 1992, σελίδα 53
- (13) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Σοσιαλισμός και αυτόνομη κοινωνία» στη μπροσούρα Κορνήλιου Καστοριάδη. Κείμενα (Βασίλης Τομανάς), Θεσσαλονίκη, σελίδα 101
- (14) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Σοσιαλισμός και αυτόνομη κοινωνία» στη μπροσούρα Κορνήλιου Καστοριάδη. Κείμενα (Βασίλης Τομανάς), Θεσσαλονίκη, σελίδα 102
- (15) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Η εποχή του γενικευμένου κομφορμισμού» στο Ο θρυμματισμένος κόσμος (μτφ. Κώστας Σπαντιδάκης), ύψιλον 1992, σελίδα 10
- (16) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Σοσιαλισμός και αυτόνομη κοινωνία» στη μπροσούρα Κορνήλιου Καστοριάδη. Κείμενα (Βασίλης Τομανάς), Θεσσαλονίκη, σελίδα 89
- (17) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Σοσιαλισμός και αυτόνομη κοινωνία» στη μπροσούρα Κορνήλιου Καστοριάδη. Κείμενα (Βασίλης Τομανάς), Θεσσαλονίκη, σελίδα 96
- (18) Κορνήλιος Καστοριάδης, «Σοσιαλισμός και αυτόνομη κοινωνία» στη μπροσούρα Κορνήλιου Καστοριάδη. Κείμενα (Βασίλης Τομανάς), Θεσσαλονίκη, σελίδα 106

Reclaim The Streets

(Να ξαναπάρουμε τους δρόμους)

Μέρος 2ο

«Από τη στιγμή της γέννησής μας είμαστε βυθισμένοι και απορροφημένοι από τη δράση μας και μπορούμε μόνο άσπαρα να την καθοδηγήσουμε με τη σκέψη»

A. N. Whitehead

Οι τακτικές πρέπει να προχωρούν. Διαφορετικά αυτοί που τις ασκούν, χάνουν το ενδιαφέρον τους ή κουράζονται. Ένας τρόπος να «προχωρήσεις» είναι να δυναμώνεις. Να κάνεις τα πάντα σε μεγαλύτερη εμβέλεια και καλύτερα. Στηρίζομενος σε πιο σφικτή οργάνωση και πιο εξειδικευμένους ακτιβιστές. Αυτό μπορεί να έχει άμεσα οφέλη, που συνιστούν «επιτυχία» για την ομάδα: πιο ευρεία κάλυψη από τα μήντια, περισσότερους «συνδρομητές» στα έντυπα, μεγαλύτερη αλληλογραφία, μια σχετική «κακή φήμη». Ένας άλλος τρόπος διαλεκτικής, αντίθετος με τον προηγούμενο, είναι να διαχέσεις και να εξαπλώνεις. Πετυχαίνοντας όσο

κάποια θεμελιακά στοιχεία για το χτίσιμο της συμμετοχικής πολιτικής μιας ελεύθερης και οικολογικής κοινωνίας.

Ο δρόμος μπορεί να περιορίζεται λειτουργικά σε μια μηχανική, γραμμική μετακίνηση του αυτοκινήτου ή να αποτελεί ένα ζωντανό χώρο ανθρώπινης μετακίνησης και κοινωνικής αλληλεπίδρασης, ελευθερίας και αυθορμητισμού (1). Το σύστημα του αυτοκινήτου κλέβει τον δρόμο κάτω από τα πόδια μας και μας τον πουλάει πίσω στην τιμή της βενζίνης. Ενδιαφέρεται για το χρόνο αντί για το χώρο, ενώ μειώνει και τα δύο σε μια εμμονή για την ταχύτητα ή στην οικονομική γλώσσα, για το τζίρο. Δεν έχει σημασία ποιος οδηγεί αυτό το σύστημα, γιατί οι κινήσεις του είναι ήδη προκαθορισμένες. Ο Theodore Adorno σημειώνει στη Minima Moralia: «Ποιος οδηγός δεν έχει μπει στον πειρασμό, κύρια από τη δύναμη της μηχανής, να εξαφανίσει τα παράσιτα του

πλατεία μιμείται το χώρο που το τσιμέντο και ο καπιταλισμός καταστρέφουν. Ο πραγματικός δρόμος σε αυτό το σενάριο είναι αποστειρωμένος. Ένας χώρος για να μετακινείσαι, όχι για να βρίσκεσαι. Υπάρχει μόνο ως μέσο για κάποιον αλλού, μέσω μιας βιτρίνας μαγαζιού, ενός πίνακα λογαριασμού ενός πετρελαιοφόρου φορτηγού.

Κεντρική θέση στο όραμα των RTS κατέχει η διάθεση να περισωθεί ό,τι έχει απομείνει από την δημόσια ζωή, να ενισχυθεί και να μεταμορφωθεί από εμπορεύσιμους χώρους που αγοράζεται και πουλιέται σε κοινό, ελεύθερο χώρο, από ελεγχόμενη περιοχή σε αυτοδιευθυνόμενη. Η λογική αυτού του οράματος σημαίνει όχι μόνο το τέλος της κυριαρχίας του αυτοκινήτου και τη δημιουργία κοινότητας, αλλά επίσης την χειραφέτηση των δρόμων από τον ευρύτερο έλεγχο της ιεραρχίας και της εξουσίας, από οικονομικές, εθνικές και σεξουαλικές καταπιέσεις. Από τον καταναλωτισμό, την επιτήρηση, τη διαφήμιση και τον κερδοσκοπισμό, που υποβιβάζει τόσο τους ανθρώπους όσο και τον πλανήτη σε εμπορεύσιμα αγαθά.

Το πάρτι δρόμου ως χώρος συνάντησης.

Ότι ο χώρος της πόλης, προσωρινά δοσμένος στην κυκλοφορία του αυτοκινήτου και τις συναλλαγές μπορεί να μεταμορφωθεί σε ένα χώρο φεστιβάλ, σε μια «παράλη» ή ένα «δάσος» είναι φανερό. Αλλά εξίσου σημαντικό είναι το δυναμικό αυτού του χώρου να χρησιμοποιηθεί για αυθεντική «πολιτική». Η αναγέννηση του δημόσιου χώρου, όπου τα άτομα ενδυναμωμένα μπορούν να έρθουν κοντά και να αυτοοργανώσουν συλλογικά τα κοινά τους. Χωρίς την δημόσια που προσδιορίζεται ως «δρόμος», δεν μπορεί να υπάρξει αληθινή κοινότητα. Χωρίς αυτό το περιβάλλον, η κοινότητα μπορεί εύκολα να αναγνωριστεί ως το έθνος-κράτος, και η πολιτική από αυτοοργάνωση της κοινότητας να περιοριστεί στην εξάσκηση πολιτικαντισμού.

Το πάρτι δρόμου θεωρητικά προτείνει τη διάλυση των συγκεκριμένων δομών εξουσίας και την αντικατάστασή τους από ένα δικτυο αυτοδιευθυνόμενων περιοχών. Το πάρτι του δρόμου μπορεί εύκολα να μετατραπεί σε μία συνέντευξη της κοινότητας που κινείται σε αντίθετη κατεύθυνση από το κράτος, που αναλαμβάνει άμεσο έλεγχο της περιοχής και δίνει σε όλους μια ίση φωνή στις αποφάσεις. Με την ενασχόληση με άλλους αγώνες, την εργασία με άλλες τοπικές συλλογικότητες, κατόικους, ομάδες, σε εργασιακούς χώρους και γειτονιές, με τη βοήθεια για την οργάνωση μικρότερων πάρτι δρόμου που παρακάμπτουν τις επίσημες οδούς, επεκτείνουμε την πρακτική της άμεσης δράσης και καθιστούμε δυνατή αυτού του είδους την πολιτική ενασχόληση. Στην πραγματικότητα, αυτό είναι που κάνουμε. Αλλά χωρίς καμιά συνειδητοποίηση των στόχων και των επιδιώξεων του πάρτι δρόμου, είναι πολύ εύκολο για όποια «εξουσία» να διεισδύσει και να ανατρέψει τη μορφή του.

Το συμμετοχικό «πάρτι» ή πάρτι «δρόμου» μπορεί να είναι ένας α-

ντικειμενικός σκοπός για το μέλλον. Για ένα γεγονός που φτάνει μακρύτερα από έναν προσωρινό εορτασμό της αυτονομίας και προετοιμάζει το έδαφος για μια μόνιμη κοινωνική ελευθερία. Περιοχές συζητήσεων, σώματα αποφάσεων, αντιπρόσωποι που αναλαμβάνουν να παρακολουθήσουν άλλα πάρτι, με λίγα λόγια η δημιουργία ενός σώματος πολιτικού, μπορούν όλα αυτά να πραγματοποιηθούν μέσα στο ευρύτερο πεδίο ενός πάρτι δρόμου. Τέτοιες συμμετοχικές κοινότητες στην παραδοσιακή αναρχική θεωρία ονομάζονταν κομμούνες. Βασισμένες στην αυτοοργάνωση μέσω λαϊκών συνελεύσεων του δρόμου είχαν την τελική δικαιοδοσία για την κοινωνική πολιτική. Συνδεδεμένες σε ομοσπονδιακή συνεργασία δημιουργούσαν την Κομμούνα των κομμούνων που μεταφρασμένη στην σημερινή ορολογία σημαίνει το Δίκτυο των δικτύων ή καλύτερα το Πάρτι δρόμου των Πάρτι δρόμων. Ένα τέτοιο πάρτι δρόμου φυσικά υπονομεύει τις συγκεκριμένες κρατικές κυβερνητικές δομές αποτελώντας μια αντίθετη δύναμη σ' αυτές.

«Οι επαναστατικές στιγμές είναι πανηγύρια στα οποία η προσωπική ζωή γιορτάζει την ένωση με μια αναγεννημένη κοινωνία» έγραψε ο Ραούλ Βανεγκέμ. (3) Το πάρτι δρόμου μπορεί να αποτελέσει την αντιστροφή αυτού του ισχυρισμού - μια απόπειρα να γίνει το πανηγύρι μια επαναστατική στιγμή. Βάζοντας στη θέση του «τι μπορεί να γίνει» το «τι είναι» και γιορτάζοντας «εδώ και τώρα» στη θέση του «εκεί και ύστερα» ελπίζει να επανενεργοποιήσει την πιθανότητα για ριζοσπαστική αλλαγή. Η, συνεχιζόμενη στη βρετανία και αυξανόμενη σε άλλες χώρες, πραγματοποίηση πάρτι δρόμου δείχνει ότι η επιθυμία για αλλαγή δεν περιορίζεται στην διεκδίκηση οικονομικής δικαιοσύνης, στον τερματισμό της αδικίας και στην απλή επιβίωση. Είναι μία συνεχώς διογκούμενη επιθυμία για ελευθερία, δημιουργία, για να ζεις πραγματικά. Αυτή η επιθυμία για το σημερινό κοινωνικό κατεστημένο είναι επαναστατική.

Ενώ τέσσερις στους πέντε που ζουν στις δυτικές κοινωνίες διαμένουν στα αστικά κέντρα: «στους δρόμους η εξουσία πρέπει να διαλυθεί: στους δρόμους, όπου η καθημερινή ζωή υποφέρει και διαβρώνεται και όπου η εξουσία αντιμετωπίζεται και πολεμάται, πρέπει να δημιουργηθεί το πεδίο όπου η καθημερινή ζωή γίνεται απολαυστική, δημιουργική και ποιοτική.» (4)

Το «πάρτι δρόμου» πρέπει να αρχίσει να επαναδιαγράφει τη γεωγραφία της καθημερινής ζωής, να οικειοποιηθεί τον κοινωνικό περίγυρο, να ξανακαλύψει τους δρόμους και να προσπαθήσει να τους απελευθερώσει. Το πάρτι δρόμου πρέπει να περισώσει την

κοινωνική ζωή από την καταστροφική μανία του καπιταλισμού, να αντιμετωπίσει την ελεύθερη αγορά με το όραμα μιας ελεύθερης κοινωνίας. Αυτό το όραμα που το πάρτι δρόμου εμπεριέχει είναι το συλλογικό φανταστικό στην πράξη. Διαλύει δραστικά πολιτικούς, πολιτιστικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς διαχωρισμούς σε μια ουτοπική έκφραση. Η ουτοπία προσδιορίζεται όχι ως «μη χώρος» αλλά ως σε αυτό το χώρο, εδώ και τώρα.

Το Πάρτι των πάρτι δρόμου είναι μία συνάντηση, στην οποία κάθε άτομο, σε κάθε δρόμο, σε κάθε χωριό και σε κάθε πόλη μετέχει μαζί με τους άλλους απορρίπτοντας τον καπιταλισμό, την εκμετάλλευση και τους διαχωρισμούς. Πράγματι, απορρίπτει την ιεραρχία, την κυριαρχία και φέρει ένα οικολογικό όραμα αμοιβαίας βοήθειας, ελευθερίας, αλληλοσυνμπλήρωσης και αλληλοεξάρτησης. Όταν οι δρόμοι είναι αυθεντικοί κοινωνικοί περιγύροι για συμμετοχική πολιτική, η οποία στηρίζεται στην ατομική πρωτοβουλία και την άμεση δράση, όταν η συνεργασία και η αλληλεγγύη είναι η κύρια πρακτική της κοινωνίας, όταν το πάρτι δρόμου καθιστά δυνατά τα παραπάνω και καταλήγει σε ένα τέτοιο μέλλον τότε μπορούμε να ξεκινήσουμε...

«Αρχικά οι άνθρωποι σταματούν και αναποδογυρίζουν τα οχήματα που βρίσκουν στο δρόμο τους... Εδώ εκδικοούνται τους εαυτούς τους για την κυκλοφορία αποσυνθέτοντάς την στα αδρανή αρχικά συστατικά της. Στη συνέχεια ενσωματώνουν το ερείπιο που έχουν δημιουργήσει σε ανεγειρόμενα οδοφράγματα: συνδυάζουν τα απομονωμένα άψυχα στοιχεία σε ζωντανές νέες καλλιτεχνικές και πολιτικές φόρμες. Για μια φωτισμένη στιγμή, οι μάζες της ερημιάς που αποτελούν την πόλη έρχονται μαζί σε ένα νέο είδος συνάντησης για να αποτελέσουν το λαό. «Οι δρόμοι ανήκουν στο λαό»: αυτοί αναλαμβάνουν τον έλεγχο των συστατικών στοιχείων της πόλης και τα οικειοποιούνται.» (5)

Σημειώσεις:

1. Ο αγώνας ενάντια στην καταστροφή της φύσης είναι επίσης αγώνας για τη δημιουργία μιας ανθρωπίνης κλίμακας, μιας κοινωνίας εναρμονισμένης με τον φυσικό περίγυρο.
2. Φυλλάδιο για το πάρτι δρόμου 2: Λύσσα ενάντια στο μηχανισμό, Σάββατο 23 Ιουλίου 1995
3. «Η επανάσταση της καθημερινής ζωής» Ραούλ Βανεγκέμ 1967
4. «Post-Scarcity Anarchism» του Μάρσαλ Μπούκτσιν 1971
5. «All that is solid melts into air» του Μάρσαλ Μπέρμαν 1982, που το έχει ξαναχρησιμοποιήσει ο Πίτερ Τζούκς 1990 στο «A shout in the streets»

Μετάφραση Ι.Κ

το δυνατό περισσότεροι άνθρωποι να βιώνουν την οργάνωση της «τακτικής» ή να επηρεάζονται από την παρουσία της και τις πιθανότητές της άμεσα.

Η τακτική των πάρτι του δρόμου έχει μέχρι σήμερα αναπτυχθεί και με τους δύο τρόπους. Τρία πάρτι στο Λονδίνο το καθένα οργανωμένο πιο «επιτυχημένα» από το προηγούμενο και μία έκρηξη από τοπικά οργανωμένα πάρτι στη χώρα έχουν δείξει ότι, εκτός από ένα φλέγον θέμα, η αντίσταση είναι και ένα φεστιβάλ. Ποιο είναι το νόημα του πάρτι δρόμου, ποιο το μέλλον του, ποιο το δυναμικό του; Αυτές οι ερωτήσεις πρέπει να απαντηθούν αν δε θέλουμε το πάρτι δρόμου, μέσο για μια ελεύθερη και οικολογική κοινωνία, να γίνει θύμα της ίδιας του της επιτυχίας.

Μια απλή, αλλά περιορισμένη απάντηση στην πρώτη ερώτηση είναι: «να τονίσει το κοινωνικό και περιβαλλοντικό κόστος του συστήματος και της κουλτούρας του αυτοκινήτου». Βέβαια, η λογική και η εμπειρία του πάρτι του δρόμου, προτείνει μια πιο οργανική, μεταφορική και ίσως ουτοπική αντιμετώπιση που φέρνει διαφορετικές απαντήσεις στις ερωτήσεις για το μέλλον του και το δυναμικό του. Η ανησυχία είναι ότι το πάρτι του δρόμου διακινδυνεύει να γίνει μια καρικατούρα του εαυτού του, αν περιοριστεί στο θέαμα και στο συμμετοχικό υποκείμενο - τη μάζα. Αντίθετα, βρίσκονται έμφυτα στην «πράξη» του «μείγμα επιθυμιών, αυθορμητισμού και οργάνωσης»

δρόμου, τους πεζούς, τα παιδιά, τους ποδηλάτες. Οι κινήσεις που οι μηχανές απαιτούν από τους χειριστές τους περιέχουν ήδη τα βίαια, σκληρά τραντάγματα της φασιστικής διαχείρισης». «Η όπως έλεγε μια προκήρυξη των RTS σε ένα πάρτι δρόμου: «Τα αυτοκίνητα δεν μπορούν να χορέψουν...» (2)

Η μοντέρνα πόλη είναι η καπιταλιστική «μηχανή» επεκταμένη. Μια πόλη εργοστάσιο που εξυπηρετεί τις κυρίαρχες ελίτ. Ένα κέντρο μεταφοράς εισαγωγών και εξαγωγών, «πολιτών», που ως μισθωτοί σκλάβοι κρατούνται σε κοπώνες κοντά στον τόπο της εργασίας τους. Η απάνθρωπη κλίμακά της, η απρόσωπη ζωή της και η θυσία της ψυχαγωγίας στην μεγαλύτερη αποδοτικότητα συνιστούν την αντίθεσή της σε μια αυθεντική κοινότητα.

Η ιδιωτικοποίηση του δημόσιου χώρου με τη μορφή του αυτοκινήτου συνεχίζει την διάβρωση της γειτονιάς και της κοινότητας, που χαρακτηρίζει τη μητρόπολη. Σχέδια δρόμων, «πάρκα» επιχειρήσεων, ανάπτυξη της αγοράς, όλα συμβάλλουν στην αποσύνθεση της κοινότητας και την ισοπέδωση της τοπικότητας. Η ομοιομορφία επικρατεί παντού. Η κοινότητα γίνεται ένα καταναλωτικό αγαθό - ένα αγοραστικό χωριό, ναρκωμένο και κάτω από συνεχή επιτήρηση. Η ανάγκη για κοινότητα ικανοποιείται τότε αλλού, μέσω του θεάματος που μας πωλείται σε μια ψεύτικη μορφή. Μια τηλεοπτική σαπουνόπερα για το «δρόμο» ή την

